

AKADEMIN FÖR HÄLSA OCH ARBETSLIV
Avdelningen för socialt arbete och kriminologi

Införandet av barnfridsbrott

Utmaningar och arbetspraxis för berörda yrkesgrupper

Natalie Abbaszadeh Astaraei
Måns Olsson Hedin

2023

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Socialt arbete
Socionomprogrammet
Examensarbete i socialt arbete

Handledare: Pär Grell
Examinator: Mattias Bengtsson

Abstract

Title: The Implementation of *Barnfridsbrott* – Challenges and Work Practice for Professionals

Authors: Natalie Abbaszadeh Astaraei & Måns Olsson Hedin

In July 2021 the Swedish legal system introduced a new penal provision called *barnfridsbrott* which can be found in Chapter 4 of the Swedish Penal Code. The new provision stipulates that a family member or any other close relative exposing children to acts of violence, shall be held responsible in the court of law. The aim of this study was to examine how the new provision had affected the professional work with children who has experienced violence between family members or other close relatives. The study included interviews with different professionals such as social workers, children's investigators from the police and a coordinator from the Swedish welfare agency *barnahus*. The results showed that the new provision only had resulted in minor changes which also varied between the professionals. Furthermore, the professionals discussed a number of obstacles that hindered effective co-ordination between them. This essay intended to study these results.

Keywords: Barnfridsbrott, Children witnessing family violence, Organizational theory, System theory.

Sammanfattning

Titel: Införandet av barnfridsbrott – Utmaningar och arbetspraxis för berörda yrkesgrupper

Författare: Natalie Abbaszadeh Astarai & Måns Olsson Hedin

Syftet med denna studie var att undersöka hur införandet av barnfridsbrott påverkade några yrkesgrupper som arbetar med barn som upplever våld i familjen, samt om arbetet förändrades efter tillägget i 4 kap. 3 § Brottsbalken. Syftet besvarades genom semistrukturerade intervjuer med socialsekreterare, barnutredare inom polisen samt en samordnare från barnahus. Studiens resultat visade att barnfridsbrott bar med sig ett fåtal förändringar vilka inte upplevdes särskilt omfattande. Därtill varierade förändringarna i dess omfattning mellan respektive yrkesgrupp. Det framkom även att det finns ett flertal hinder i samverkan och samarbetet mellan de olika yrkesgrupperna. I analysen framkom det att barnfridsbrott inte bidragit med omfattande förändringar i varken arbetet, eller för barn som upplever våld i familjen. Detta kan vara en följd av organisationers svårigheter att frångå en redan etablerad arbetsform, samt att samverkan tenderar att försvåras av yrkesgruppernas skilda arbetssätt och målsättningar.

Nyckelord: Barnfridsbrott, barn som upplever våld i familjen, organisationsteori, systemteori.

Förord

Vi vill först och främst framföra ett stort och varmt tack till alla respondenter som tagit sig tiden att ställa upp på intervjuer inom ramen för denna uppsats. Utan era värdefulla tankar, upplevelser och erfarenheter hade denna studie inte varit någonting! Ett särskilt tack vill vi även rikta till vår fenomenale handledare Pär Grell som väglett oss genom hela processen. Dina råd och ditt stöd har varit ovärderligt för oss. Till sist vill vi även tacka varandra för att vi likvärdigt bidragit till att genomföra denna uppsats. Det har varit en mödosam, men framför allt rolig och lärorik process!

Natalie & Måns

Juni 2023

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
1.1. PROBLEMFÖRMULERING.....	1
1.2. RELEVANS FÖR SOCIALT ARBETE.....	2
1.3. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	2
1.4. BEGREPPSDEFINITIONER.....	3
1.4.1. Barn.....	3
1.4.2. Barnahus.....	3
1.4.3. Barnfridsbrott.....	3
1.4.4. Barnutredare.....	3
1.4.5. Benämningar av lagrummet.....	4
1.4.6. Samverkan och samarbete.....	4
1.4.7. Uppleva, bevittna eller utsättas.....	4
1.4.8. Våld i familjen.....	4
1.5. DISPOSITION.....	5
2. TIDIGARE FORSKNING	6
2.1. SÖKPROCESS.....	6
2.2. BARNETS STÄLLNING I SVENSK RÄTTUTVECKLING.....	7
2.3. OMFATTNINGEN AV BARN SOM UPPLÉVER VÅLD I FAMILJEN.....	7
2.4. KONSEKVENSER AV ATT UPPLÉVA VÅLD I FAMILJEN.....	8
2.5. ARBETSRELATERADE FÖRUTSÄTTNINGAR EFTER TILLÄGGET I LAGEN.....	9
2.6. SAMMANFATTNING.....	10
3. TEORETISKA PERSPEKTIV	11
3.1. SYSTEMTEORI.....	11
3.1.1. Bronfenbrenners utvecklingsekologiska modell.....	11
3.1.2. Script och case.....	12
3.2. INSTITUTIONELL TEORI.....	12
3.2.1. Institutionell tröghet.....	12
3.2.2. Organisatoriska fält och institutionella logiker.....	13
3.3. TILLÄMPNING AV TEORIerna.....	13
4. METOD	14
4.1. DATAINSAMLINGSMETOD.....	14
4.2. FÖRFÖRSTÅELSE OCH FORSKNINGSMETODOLOGI.....	14
4.3. URVAL.....	15
4.4. GENOMFÖRANDE.....	16
4.5. ANALYSMETOD OCH VETENSKAPSTEORETISK ANSATS.....	17
4.6. TROVÄRDIGHET, PÅLITLIGHET OCH ÖVERFÖRBARHET.....	18
4.7. ETISKA ÖVERVÄGANDEN.....	18
5. RESULTAT OCH ANALYS	21
5.1. FÖRÄNDRINGAR I ARBETET INOM VERKSAMHETERNA.....	21
5.1.1. Socialsekreterarnas perspektiv – inga större förändringar.....	21
5.1.2. Barnutredarnas perspektiv – ett fåtal förändringar.....	21
5.1.3. Samordnarens perspektiv – ett ökat behov av samråd och stöd.....	22
5.1.4. Svårigheten att frångå den upptrampade stigen.....	23
5.2. FÖRÄNDRINGAR I VERKSAMHETERNAS SAMVERKAN OCH SAMARBETE.....	24
5.2.1. Socialsekreterarnas perspektiv – ”det hade varit bättre att samverka”.....	24
5.2.2. Barnutredarnas perspektiv – vikten av ömsesidig förståelse.....	25
5.2.3. Samordnarens perspektiv – barnahus som en förenande komponent.....	26
5.2.4. Varför fungerar inte alltid samverkan och samarbete?.....	26
5.3. FÖRÄNDRINGAR FÖR BARN SOM UPPLÉVER VÅLD I FAMILJEN.....	28
5.3.1. Socialsekreterarnas perspektiv – motstridiga uppfattningar.....	29
5.3.2. Barnutredarnas perspektiv – ingen självklar förbättring för barnet.....	29
5.3.3. Samordnarens perspektiv – en förbättring för barnet.....	30
5.3.4. Barnfridsbrott som ringar på vattnet i barnets olika system.....	30
6. DISKUSSION	33

6.1.	RESULTATSAMMANFATTNING	33
6.2.	RESULTATDISKUSSION	33
6.3.	METODDISKUSSION	35
6.4.	FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING.....	36
REFERENSER.....		37
BILAGA 1 – INFORMATIONSBREV.....		43
BILAGA 2 – INTERVJUFRÅGOR.....		44
BILAGA 3 – SAMTYCKESBLANKETT		45

1. Inledning

Som en del i arbetet att stödja barn som upplever någon form av våld mellan närstående infördes den första juli 2021 ett särskilt barnfridsbrott i Brottsbalken. Enligt 4 kap. 3§ Brottsbalken blev det därmed straffbart att utsätta barn för att bevittna vissa typer av brott eller försök till brott, exempelvis vålds- och sexualbrott. Om barnet är närstående till, eller om barnet tidigare varit närstående till, både gärningsmannen och den personen som gärningen begås mot, bedöms detta vara ett brott. Den nya brottsrubriceringen infördes alltså som ett straffrättsligt skydd för barn som riskerar att uppleva olika typer av våld mellan närstående, något som även bidrog till fler lagförändringar (Sveriges kommuner och regioner [SKR], 2021). Detta för att stärka skyddet för parter som utsätts för våld i nära relationer, samt för barn som riskerar att bevittna våld i hemmet. Dessa förändringar uppstod i form av uppdateringar av sekretessbrytande bestämmelser i Offentlighets- och sekretesslagen. Något som möjliggör för socialtjänsten att, under vissa förutsättningar, lämna uppgifter till polismyndigheten i syfte att förhindra att en person begår ett allvarligt brott mot en närstående. Uppdateringarna av de sekretessbrytande bestämmelserna syftar därmed till att underlätta för samverkan mellan berörda myndigheter (Socialstyrelsen, 2021).

SKR (2021) uppgav i samband med införandet av barnfridsbrott att inga ytterligare medel kommer tilldelas kommunernas socialtjänster, trots att det kräver ökad samverkan över myndighetsgränserna än tidigare. Barnens rätt i samhället (2019) välkomnade brottsrubriceringen men menade att det utöver tillägget i lagen skulle krävas både ett mer dedikerat arbete och ett verksamhetsöverskridande samarbete. Detta för att uppnå konkret förändring och förbättring av varje barns rätt till skydd mot våld.

1.1. Problemformulering

Barnfridsbrott polisanmäldes närmare 9 000 gånger strax ett år efter dess införande, samtidigt väcktes omkring 1 000 åtal av dessa anmälningar (Holgersson, 2022; Torstensson, 2022). Trots antalet inkomna anmälningar visar kartläggningar på att dessa barn inte får lika bra skydd som barn som blir utsatta för direkt våld (Holgersson (2022)). Det finns situationer som exemplifierar hur polisen blivit kallad till hem där de kunnat konstatera att föräldrar bråkat och varit berusade, utan att någon anmälan om barnfridsbrott upprättats (Abrahamsson, 2023). På grund av bristande rutiner och

avsaknaden av barnutredare finns det nämligen en tendens att barnfridsbrottsärenden tar lång tid för polisen att utreda. Ibland behöver polisen dessutom bortprioritera dessa ärenden eftersom de tvingas prioritera annan brottslighet såsom skjutningar och gängkriminalitet (Holgersson, 2022; Sandberg, 2022; Torstensson, 2022).

Det finns en uppsjö av nyhetsartiklar som beskriver möjligheterna med arbetet kring barnfridsbrott. Nyhetsartiklarna rapporterar om olika situationer gällande dessa möjligheter, samt att både anmälningar och ärenden upprättats efter tillägget av barnfridsbrott. Däremot ger nyhetsartiklarna en bild av att det finns en del svårigheter som kan kopplas till arbetet med barnfridsbrott och de aktörer som arbetet berör. I linje med detta blir intresset för denna studie att ta reda på om, och i så fall hur, arbetet kring barn som upplever våld i familjen har påverkats efter tillägget av barnfridsbrott. Då dessa förändringar i första hand berör yrkesverksamma inom socialtjänsten, polisen och barnhus, avser denna studie genomföra fem semistrukturerade intervjuer med representanter från dessa yrkesgrupper. Detta beskrivs mer ingående i kapitel fyra.

1.2. Relevans för socialt arbete

I och med att lagtillägget är så pass nytt är dess konsekvenser till viss del outforskade. Med utgångspunkt i detta kan denna studie tillföra värdefull kunskap inom ämnet. Det är även av relevans att undersöka om tillägget i lagen varit framgångsrikt i förhållande till det förebyggande arbetet kring barn som upplever våld i familjen. Förhoppningsvis kan studien synliggöra förbättringsmöjligheter för såväl det professionella arbetet, som för barnets bästa.

1.3. Syfte och frågeställningar

Syftet är att undersöka hur yrkesgruppernas arbete med barn som upplever våld i familjen har påverkats av införandet av barnfridsbrott, samt hur de upplever att barnen påverkats av tillägget i lagen.

- Vilka förändringar i arbetet har tillägget i lagen inneburit för yrkesgrupper som arbetar med barn som upplever våld i familjen?
- Vilka förändringar har tillägget i lagen inneburit för arbetet mellan olika yrkesgrupper som arbetar med barn som upplever våld i familjen?
- Hur upplever de yrkesverksamma att tillägget i lagen påverkat barn som upplever våld i familjen?

1.4. Begreppsdefinitioner

Här definieras viktiga begrepp som genomgående kommer användas i uppsatsen. De begrepp som kommer definieras är *barn*, *barnahus*, *barnfridsbrott*, *barnutredare*, *benämningar av lagrummet*, *samverkan och samarbete*, skillnaden mellan att *uppleva*, *bevittna* eller *utsättas* samt *våld i familjen*.

1.4.1. Barn

Barnkonventionen slår fast att samtliga personer under 18 år ska definieras som barn (Unicef, u.å.). I denna studie syftar därmed begreppet *barn* på personer under 18 år.

1.4.2. Barnahus

Barnahus är en offentlig verksamhet som har i uppgift att inkoppla berörda yrkesgrupper såsom socialtjänst, polis, åklagare eller läkare. Barnahus ämnar ge stöd till barn och unga som misstänks ha blivit utsatta för olika typer av våldsbrott. Detta för att barnet inte ska behöva återberätta sin upplevelse i flera olika samtal med myndighetspersonerna, samt för att de inte ska behöva åka till flera olika myndighetskontor (Gävle kommun, u.å.; Linköpings universitet, 2019.; Åklagarmyndigheten, u.å.).

1.4.3. Barnfridsbrott

Barnfridsbrott återfinns i 4 kap. 3 § Brottsbalken (SFS 1962:700) och lyder:

Den som begår en brottslig gärning [...] döms, om gärningen har bevittnats av ett barn som är närstående eller tidigare närstående till både gärningsmannen och den som gärningen begås mot, för barnfridsbrott till fängelse i högst två år. Om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader. Om brottet är grovt, döms för grovt barnfridsbrott till fängelse i lägst nio månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om den gärning som har bevittnats har varit av mycket allvarlig art eller om gärningsmannen visat särskild hänsynslöshet.

De brottsliga gärningar som åsyftas nämns i 3, 4, 6 och 12 kap. Brottsbalken. Exempel på dessa gärningar är misshandel, dråp, olaga tvång eller hot, hemfridsbrott, våldtäkt och skadegörelse (SFS 1962:700).

1.4.4. Barnutredare

I de fall barnutredare nämns i texten syftar detta enbart till barnutredare som är verksamma inom polisen.

1.4.5. Benämningar av lagrummet

Det kan förekomma en viss förvirring gällande begreppet *barnfridsbrott* då det ibland kan syfta på lagrummet, medan det andra gånger kan avse ett specifikt ärende där barn upplevt våld mellan närstående. För att klargöra detta kommer lagrummet benämnas som *barnfridsbrott, tillägget i lagen, lagtillägget eller införandet av barnfridsbrott*, för att nämna några exempel. Åsyftas i stället ett specifikt ärende kommer detta benämnas som *barnfridsbrottsärende*.

1.4.6. Samverkan och samarbete

I denna studie används begreppet *samverkan* för att förklara det arbete som olika verksamheter gör tillsammans och som syftar till att, utifrån ett helhetsperspektiv, erbjuda ett välanpassat stöd till den enskilde. *Samarbete* används för att förklara arbete som sker som en kombination av olika verksamheters expertis, men som inte innefattar en lika hög grad av integrering i arbetet som i *samverkan* (Glad, 2006). Detta beskrivs mer ingående i kapitel två.

1.4.7. Uppleva, bevittna eller utsättas

För att det ska kunna sägas att barn *bevittnat* brott innebär detta per definition att barnet ska ha sett eller hört den brottsliga handlingen (Prop. 2020/21:170). Barnets *upplevelse* av våld innebär dels att barnet ska ha sett eller hört våldet, men också att barnet ska ha uppfattat att det skett våld (Linköpings universitet, u.å.). Med utgångspunkt i att *bevittna* och *uppleva* definierats på ett snarlikt sätt, tolkar vi begreppen som synonymer vilket innebär att båda förekommer i studien. I motionen *Barn som utsätts för våld i hemmet* (Motion 2017/18:3512) innebär begreppet *utsätts* att barnet blir föremål för direkt våld, vilket skiljer sig från innebörden av begreppen *uppleva* och *bevittna*. Då barnfridsbrott endast reglerar straffbarhet gällande barn som *upplevt* eller *bevittnat* våld, blir begreppet *utsätts* inte aktuellt i denna studie.

1.4.8. Våld i familjen

Begreppet *våld* kan delas in i sex kategorier. Dessa kan benämnas som fysiskt våld, psykiskt våld, sexuellt våld, materiellt våld, latent våld, och försummelse. Samtliga kategorier innefattar en rad våldshandlingar såsom slag, stryptag, hot och kontroll etcetera (Maskrosbarn, u.å.; Operation Kvinnofrid, u.å.). Denna studie ansluter sig till Operation Kvinnofrids (u.å.) och Maskrosbarns (u.å.) definitioner av olika våldstyper.

Vidare finns det många sätt att definiera och benämna våld som utspelar sig mellan personer som är, eller som tidigare varit närstående till varandra. Nationellt centrum för kvinnofrid [NCK] (2023) benämner våldet som *våld i nära relationer*. Detta innefattar våld i alla sorters relationer mellan närstående såsom parrelationer eller familje- och släktrrelationer, oavsett kön eller sexuell läggning. Denna studie ansluter sig till NCK:s (2023) definition av vilka relationer som åsyftas vid våld mellan närstående. Då benämningen *våld i nära relationer* däremot tenderar att specifikt förknippas med våld inom parrelationer, och i synnerhet mäns våld mot kvinnor, kommer denna studie istället benämna fenomenet som *barn som upplever våld i familjen*.

1.5. Disposition

Denna studie består av totalt sex kapitel. Inledningen, som är det första kapitlet, redogör för och ger förståelse för ämnesområdets bakgrund och problematik. Detta efterföljs av en problemformulering, en beskrivning av studiens relevans för socialt arbete, syfte och frågeställningar samt en redogörelse av studiens centrala begrepp. I det andra kapitlet beskrivs tidigare forskning samt sökprocessen bakom inhämtningen av densamma. I det tredje kapitlet presenteras studiens teoretiska utgångspunkter med tillhörande begrepp. I det fjärde kapitlet beskrivs studiens metod vilket har delats upp i olika avsnitt. I det femte kapitlet presenteras resultat och analys. I det sjätte och avslutande kapitlet redogörs för studiens diskussion.

2. Tidigare forskning

I detta kapitel redogörs för tidigare forskning kring barnets ställning i den svenska rättsutvecklingen, omfattningen av barn som upplever våld i familjen samt vilka konsekvenser som våldet kan medföra. Därtill presenteras även en överblick av arbetsrelaterade förändringar. Innan detta beskrivs sökprocessen som lett fram till den tidigare forskningen.

2.1. Sökprocess

För att finna relevanta vetenskapliga artiklar som låg i linje med studiens syfte och frågeställningar användes databaserna SocINDEX och SAGE Journals. Däremot genererade endast SocINDEX ett antal artiklar. För att få en rättvisande och nyanserad överblick över forskningsläget eftersöktes såväl nationella som internationella vetenskapliga artiklar. Sökprocessen via SocINDEX kompletterades av en så kallad kedjesökning. Enligt Göteborgs universitet (2020) innebär kedjesökning att ta del av redan publicerade artiklar eller texter och dess referenser som ett sätt för att hitta relevanta referenser inom det ämnesområde som forskningsändamålet berör.

När sökningarna gjordes användes engelska sökord i olika kombinationer. Några sökord som användes var: “domestic violence”, “law and policy”, “social work” och “domestic violence”. Sökningarna resulterade i ett varierande antal om 16 till 600 träffar. För att få ett mer hanterbart antal träffar som även låg i linje med studiens syfte bestämdes några inkluderingskriterier. Däribland bestämdes bland annat att samtliga artiklar skulle vara svensk- eller engelskspråkiga. Därtill avgränsades artiklarnas utgivningsår mellan år 2000–2023 för att få fram aktuella referenser inom ämnet. Ytterligare två inkluderingskriterier var att artiklarna skulle finnas tillgängliga i full text samt att de skulle vara vetenskapligt granskade. I nästa steg valdes artiklar utifrån deras rubrik, abstract och nyckelord, vilka skulle ha en tydlig förankring till studiens ämne. Vid sökprocessens slut bestod det totala antalet artiklar av fem vetenskapliga artiklar.

Då barnfridsbrott är en relativt ny brottsrubricering fanns det vid tiden för sökningen inga vetenskapliga artiklar specifikt om barnfridsbrott i sökmotorn SocINDEX. Därför har det utöver sökningarna via databasen SocINDEX, även gjorts webbsökningar via söktjänsten Google vilket genererade sex myndighetsreferenser.

2.2. Barnets ställning i svensk rättsutveckling

Sveriges lagstiftning har förändrats och förbättrats gällande barns straffrättsliga skydd. I och med införandet av Föräldrabalken år 1949 började barns egen ställning i rättsliga sammanhang till viss del beaktas. Rättsutvecklingen har senare tagits vid genom införandet av Barnavårdslagen år 1961 och Socialtjänstlagen år 1982. Arbetet har på senare tid tagits vid av Barnrättskommittén som år 2015 framförde sina farhågor kring att allt fler barn bevittnar våld, samt att Sverige brister i att ge tillräckligt stöd och vård till vederbörande. I samband med detta uppmanades därför Sverige att forma ett bättre sammanhållet och anpassat system i syfte att skydda barnen på bästa sätt. Som ett led i detta uppmanade även kommittén till ytterligare arbete kring att öka kunskapen och hörsamma problematiken kring våld mot barn i Sverige. Bland annat genom ökad medvetenhet hos skolpersonal gällande att upptäcka tidiga signaler på våld i miljöer kring barn, samt ett tydligare samarbete med socialtjänsten (Statens offentliga utredningar [SOU], 2016).

Strax innan barnkonventionen blev svensk lag fick statens offentliga utredningar år 2019 på uppdrag av regeringen, i uppgift att göra en utredning om ett utökat straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående. Utredningen syftade bland annat till att ta ståndpunkt gällande förslaget att förklara det straffbart att låta barn bevittna brott av, och mot närstående. Utredningen resulterade i ett medhåll om införandet av barnfridsbrott. Genom utredningen gick det, likt oron som framfördes år 2015, att konstatera att problematiken kring barn som bevittnar brott inte tillräckligt hörsammas och framhålls av berörda myndigheter. Polisens möjlighet till att behandla denna problematik beskrivs som svår då barnet tidigare inte betraktats som brottsoffer. Barnet har därför inte heller haft något juridiskt skydd i rättsprocessen efter ett eventuellt bevitnande av brott mellan närstående, vilket försvårat möjligheten till upprättelse, stöd och skydd för barnet. Utredningens ställning i frågan blev därav att föreslå en kriminalisering av att låta barn bevittna våld mellan närstående. Förslaget slogs fast och införandet av barnfridsbrott blev ett faktum ungefär två år efter denna utredning (SOU, 2019).

2.3. Omfattningen av barn som upplever våld i familjen

Brottsförebyggande rådet (refererat i Socialstyrelsen, 2022) redogör för att närmare 150 000 barn lever i en miljö där en förälder är våldsam mot den andra föräldern. Socialstyrelsen (2022) förklarar därefter att barn i huvudsak kan utsättas för fyra olika

våldstyper. Dessa benämns som fysiskt våld, psykiskt våld, sexuellt våld samt försummelse. Barn som bevittnar våld faller inom ramarna för psykiskt våld (Socialstyrelsen, 2022).

År 2016 fick Jernbro och Janson (2017), av Stiftelsen Allmänna Barnhuset, i uppdrag att genomföra en nationell kartläggning av våldsutsatta barn i Sverige. Denna kartläggning ämnade undersöka elevers hälso- och riskbeteenden, attityder samt erfarenheter av våld både inom och utanför familjen. Enkäten besvarades av 4 741 grundskole- och gymnasieelever. Av dessa hade omkring 14 procent av eleverna upplevt psykiskt och/eller fysiskt våld i familjen. Elva procent hade upplevt pappas psykiska och/eller fysiska våld mot mamma, medan sju procent hade upplevt mammas psykiska och/eller fysiska våld mot pappa. Omkring åtta procent av eleverna hade upplevt att en förälder någon gång utövat fysiskt våld mot den andra föräldern, medan tre procent hade upplevt upprepat fysiskt våld mellan föräldrarna (Jernbro & Janson, 2017).

2.4. Konsekvenser av att uppleva våld i familjen

Exempel på fysiska konsekvenser för barn som bevittnat våld kan vara högt blodtryck, hjärt- och kärlsjukdomar samt ökade stressnivåer vilket i sin tur kan leda till förhöjda kortisolnivåer. Därtill kan det även ge upphov till huvudvärk, astma eller eksem. Förutom att barn som bevittnar våld löper en större risk att bli utsatt för direkt våld, ökar dessutom risken för att barnet utvecklar ett aggressivt och avvikande beteende (Adams, 2006; Dodaj, 2020). Janson (2010) redogör även för att barn som bevittnar våld i familjen kan drabbas av posttraumatisk stress, rastlöshet och ont i magen.

Förutom fysiska konsekvenser kan dessutom psykiska och känslorelaterade följder uppstå. Dessa kan innebära dålig självkänsla, nedsatt kognition, ångest och depression. Det kan även speglas i känslor av skuld och skam, ilska, sorg eller maktlöshet. En förälders våldsutsatthet och minnet av detta kan dessutom öka risken för att barn som bevittnat våld begår självmord (Adams, 2006; Dodaj, 2020; Janson, 2010). Det är tydligt att barn som bevittnar våld kan drabbas av ett flertal konsekvenser men Dodaj (2020) betonar att dessa kan påverka barn på olika sätt och i olika grad. Det är möjligt att barn som bevittnar våld i hemmet inte drabbas av några konsekvenser överhuvudtaget, men även detta beror på barnet i fråga (Dodaj, 2020).

2.5. Arbetsrelaterade förutsättningar efter tillägget i lagen

Det är sedan tidigare känt att samverkan mellan myndigheter inte alltid varit föredömlig och att rådande sekretessregler inte direkt underlättat. Det är med utgångspunkt i detta som det tillkommit nya bestämmelser i 10 kap. 18 § c Offentlighets- och sekretesslagen. Dessa har förutom ett brottsförebyggande syfte, även ett syfte att få till stånd en mer ordnad och fungerande samverkan mellan olika myndigheter (Socialstyrelsen, 2021). Eftersom socialtjänstens utredning inte sällan pågår samtidigt som en rättslig utredning, betyder detta att våldsärenden ofta utgörs av flera myndighetskontakter. Detta kräver en stabil och fungerande samverkan, inte minst då socialtjänsten blivit mer uppdelad till följd av specialiseringar (SKR, 2020).

Socialtjänsten har enligt Glad (2006) under en lång tid haft en väsentlig roll i arbetet med utsatta familjer. Inom barnavårdsärenden samverkar och samarbetar socialtjänsten med andra instanser såsom hälso- och sjukvården eller polisen. Det kan därmed vara av relevans att redogöra för skillnaden mellan samverkan och samarbete. Samarbete utgör ett resultat med utgångspunkt i en kombination av olika färdigheter vilket inte kan uppnås lika effektivt av en samverkansinsats. Medan samarbete riktar sitt fokus mot att skapa en så positiv nytta för individen som möjligt, avser samverkan främja individens vård och behandling genom att se till individen utifrån ett helhetsperspektiv. Idén bakom samverkan var att arbeta kring den enskildes behov, snarare än att den enskildes behov blir avgörande för vilken sorts hjälp de olika instanserna erbjuder. Samverkan ska dessutom generellt öka kunskapen kring arbetet med utsatta individer, samt ge upphov till förbättringsunderlag (Glad, 2006).

Med utgångspunkt i redogörelsen för samverkan finns det dock enligt Glad (2006) några praktiska svårigheter. Trots att samverkan beskrivs som en viktig del i arbetet kring barnavårdsärenden finns det en uppfattning om att samverkan inte alltid är positivt. Detta eftersom det kan vara svårt att åstadkomma, samt att resultatet av en samverkansinsats i vissa fall kan vara tvivelaktig. Orsakerna bakom att samverkan kan vara svår att få till stånd kan dels bero på bristande ledarskap, bristande kontinuitet och bristande kommunikation samt specialiseringar. Därtill kan svårigheten även bero på att samverkan inte sällan styrs av organisatoriska krav snarare än vad som vore bäst för barnet och dess familj (Glad, 2006). Magnusson et al. (2022) redogör för att det krävs en förbättrad samverkan kring barnfridsbrottsärenden. Med utgångspunkt i detta skulle en nationell

övergripande plan för hanteringen av barnfridsbrottsärenden behöva upprättas. Detta för att garantera att samtliga barn som upplever våld i familjen får rätt stöd oavsett var i landet de befinner sig (Magnusson et al., 2022).

2.6. Sammanfattning

Efter att tidigare forskning sammanställts går det att identifiera några kunskapsluckor inom området. Det handlar främst om att det är ett nytt område och därav till viss del outforskat, vilket ökar denna studies relevans. Det råder bland annat brist på forskning gällande hur införandet av barnfridsbrott påverkat arbetet kring barn som upplever våld i familjen, samt dess effekter för barn som upplever våld i familjen. Denna studie ämnar fylla delar av denna kunskapslucka.

3. Teoretiska perspektiv

I detta kapitel presenteras systemteori och institutionell teori med tillhörande begrepp som kommer att ligga till grund för studiens analys.

3.1. Systemteori

Systemteorin slår fast att så gott som allt kring oss utgör olika system. Dessa system är ömsesidigt beroende av angränsande system som tillsammans utgör en större helhet. Sociala system utgörs av individer, grupper eller aktörer såsom familjen eller arbetsgruppen etcetera, och upprätthålls genom förhållandet mellan dem. Detta innebär i sin tur att exempelvis individerna eller aktörerna är bundna till varandra och därav bidrar till en systematisk helhet. Avvikelser, variationer eller förändringar som sker i en del av systemet kommer därför ofrånkomligt att skapa en obalans i hela, eller andra delar av systemet. Systemteorin är relevant vid analys av olika relationer och grupper, eller vid studier av förhållanden mellan olika grupper av människor, myndigheter eller organisationer (Forsberg & Wallmark, 2021; Røkenes & Hanssen, 2012).

3.1.1. Bronfenbrenners utvecklingsekologiska modell

Utifrån ett systemteoretiskt perspektiv kan Bronfenbrenners utvecklingsekologiska modell skapa en flerdimensionell förståelse utifrån *mikro*-, *meso*-, *exo*- och *makrosystemen*. I barnets fall utgörs mikrosystemet av ett eller flera mikrosystem vilka kan vara familjen, förskolan eller skolan. Det vill säga personer eller aktörer som finns i barnet direkta närhet och som barnet upplever i sitt vardagsliv. Samtidigt som ett välfungerande mikrosystemet ger barnet förutsättningar att utvecklas, kan ett icke välfungerande mikrosystemet ha en motsatt effekt för barnets utveckling. Mesosystemet kan beskrivas som ett system uppbyggt av olika mikrosystem, och upprätthålls genom kontakten mellan dem. Även i detta system främjas barnets utveckling av välfungerande kontakt mellan de olika mikrosystemen. Barnet befinner sig inte i direkt kontakt med exosystemet men förändringar eller effekter som uppstår i exosystemet har en påverkan på barnet genom dess mikro- eller mesosystem. Exempelvis genom att barnets förälder blir uppsagd från sitt arbete vilket kommer att påverka familjens ekonomiska situation. I makrosystemet återfinns bland annat politiska och kulturella strukturer. Dessa kan även innefatta lagstiftning, traditioner och normer som sätter ramar för samhället som barnet

lever i. Förändringar i makrosystemet har således en direkt påverkan på de redan nämnda systemen (Berg Eklundh, 2010).

3.1.2. Script och case

Inom systemteorin intresserar man sig enligt Öquist (2018) för gränser och nivåer som återfinns mellan system och den sociala omvärlden. Det sker ständigt kommunikation mellan systemets olika delar för att upprätthålla dess helhet. Dock är det av relevans att skilja på nivåerna *script* och *case*. Script innebär att kommunikationen fokuseras på utveckling över tid, sammanhang och mönster, medan case snarare ser till enstaka fall. Inom systemteorin förespråkas att förhålla sig till script-nivå snarare än case-nivå. Det finns nämligen en tendens att case-nivån riskerar att förbise detaljer och långsiktiga perspektiv som förefaller viktiga i förhållande till den faktiska orsaken till problematiken. Beaktas i stället problematiken enligt script-nivån kan orsaker och förklaringar sökas i individers beteenden och händelseförlopp över tid. Detta möjliggör en utveckling av välanpassade insatser och åtgärder som går till botten av problemet (Öquist, 2018).

3.2. Institutionell teori

I slutet av 1970-talet belystes allt oftare ett nytt perspektiv inom organisationsteorin. Perspektivet kallas för *institutionell teori* och bidrog till ett skifte i förståelsen för organisationer. Organisationer hade tidigare uppfattats som styrda av rationalitet och produktion. Den institutionella teorin belyser i stället att arbetet inom organisationer i högre grad påverkas av dess omgivning och tidigare beprövade tillvägagångssätt och metoder (Eriksson-Zetterquist et al., 2015). Institutionell teori kan således påvisa organisationers tendens att i högre grad förhålla sig till omvärldens normer och värderingar eftersom dessa kan bidra till organisationernas överlevnad. I motsats till detta faller det sig inte lika naturligt att organisationers strävan att uppnå effektivitet och autonomi ligger i linje med omvärldens yttre påtryckningar (Oliver, 1991).

3.2.1. Institutionell tröghet

Institutionell tröghet handlar om organisationers svårigheter att förändras i takt med sin omvärld. Orsaker till detta kan uppstå såväl inom som utanför organisationen. Inom organisationen handlar det om aspekter som begränsade ekonomiska resurser, bristande kommunikation mellan ledning och medarbetare samt utmaningar för ledningen att motivera sina medarbetare till omorganisation. Gällande de utomstående orsakerna kan

dessa handla om att det ligger i organisationens intresse att vårda sin legitimitet för att inte förlora omvärldens förtroende för organisationen. Samt för att fortsätta möta omvärldens förväntningar (Ouchi, 2002). Bärarna av denna tröghet är inte sällan de som verkar inom organisationen eftersom dessa reproducerar organisationens vedertagna arbetssätt och värderingar, vilket i sin tur innebär ett motstånd till nya lösningar och förhållningssätt (Linde & Svensson, 2016).

3.2.2. Organisatoriska fält och institutionella logiker

Organisatoriska fält utgör ett område inom vilket ett flertal organisationer arbetar med likartade frågor. De organisationer som utför sin verksamhet inom samma fält har likheter i såväl tillvägagångssätt och handlingsutrymme, som det slutgiltiga målet som eftersträvas. Väl inom det organisatoriska fältet återfinns däremot olika *institutionella logiker* som i sin tur skiljer de olika organisationerna åt. Dessa institutionella logiker kännetecknas av särskilda ramar och förhållningssätt som varje enskild organisation förhåller sig till. Institutionella logiker kan se olika ut och utvecklas på olika sätt beroende på organisationers enskilda normer, värderingar och traditioner (Grape, 2018). Utifrån förståelsen för organisatoriska fält och institutionella logiker ges en bild av det spänningsfält som kan uppstå mellan organisationer som arbetar inom samma område. Med stöd i detta skapas en förståelse för aspekter som har en underlättande inverkan, samt aspekter som kan försvåra när organisationer behöver eller förväntas samverka (Johansson, 2013).

3.3. Tillämpning av teorierna

Med utgångspunkt i att systemteorin belyser hur individen ständigt omringas av system är teorin högst relevant för denna studie. Eftersom lagtillägget ämnade att på flera plan skapa förutsättningar för att minska att barn upplever våld i familjen, kan systemteorin möjligtvis synliggöra detta. Förutom systemteorin är även institutionell teori relevant för denna studie eftersom den kan belysa huruvida organisationers olika arbetssätt försvårat eller underlättat för arbetet med barn som upplever våld i familjen.

4. Metod

I detta kapitel presenteras *datainsamlingsmetod, förförståelse och forskningsmetodologi, urval* av respondenter, *genomförande, analysmetod och vetenskapsteoretisk ansats* samt *trovärdighet, pålitlighet och överförbarhet*. Därtill redogörs även för *etiska överväganden*.

4.1. Datainsamlingsmetod

Den kvalitativa forskningsmetoden är bäst lämpad i de fall där det eftersöks fakta eller information kring individers beteenden, åsikter eller sätt att resonera om sin sociala omvärld. Intervjuer är en vanlig metod inom ramen för kvalitativ forskning och kan variera i dess utformning. Intervjun kan vara såväl strukturerad, semistrukturerad som ostrukturerad. Den semistrukturerade intervjun kännetecknas av en uppsättning övergripande intervjufrågor som kompletteras med uppföljningsfrågor under intervjutillfället. Intervjufrågorna kan dessutom variera i sin ordningsföljd (Bryman, 2018).

Eftersom studien avsåg undersöka enskilda individers erfarenheter och upplevelser, bedömdes den kvalitativa metoden som bäst lämpad. Brymans (2018) redogörelse för den semistrukturerade intervjun tydliggjorde även att denna datainsamlingsmetod var mest passande. Att konstruera generella frågor innan intervjutillfället var fördelaktigt på så sätt att vi kunde säkerställa att intervjun innefattade frågor som skulle ge svar på studiens syfte och frågeställningar (se Bilaga 2). Den semistrukturerade intervjun gav även möjligheten att ställa uppföljningsfrågor under intervjutillfället, vilket i förlängningen skapade en möjlighet för respondenterna att inom ramen för studiens syfte resonera mer fritt.

4.2. Förförståelse och forskningsmetodologi

Förförståelse innebär att ha tidigare erfarenhet eller kännedom kring ämnet som ska studeras. Detta kan utgöra några risker för forskningsprocessen och studiens resultat. Bland annat i form av att forskarna riskerar att styra resultatet i en viss riktning, eller att forskningen hanteras med en viss slutenhet. Däremot kan förförståelsen även innebära fördelar för studien. Förförståelsen spelar bland annat en viktig roll för möjligheten att utvinna fyllig och nyanserad information genom datainsamling. Förförståelse ger

nämmligen forskaren goda förutsättningar att uppfatta och förstå de resonemang som förs vid exempelvis intervjuer, samt möjligheten att komma med adekvata följdfrågor. Att forskaren till viss mån styr studien under processens gång är ett ofrånkomligt faktum. Att därför medvetet förhålla sig till sin förförståelse blir viktigt i relation till studiens tillförlitlighet (Statens beredning för medicinsk och social utvärdering [SBU], 2020).

Ansvariga för studien var medvetna om att vi besatt viss förförståelse kring ämnet som skulle undersökas. Denna förförståelse byggde huvudsakligen på kunskap som kommit via pågående socionomutbildning, och till viss del genom verksamhetsförlagd utbildning samt tidigare arbetslivserfarenhet. Genom medvetenheten kring vår förförståelse eftersträvade vi att inte påverka forskningsprocessen eller resultatet, samt att förhålla oss objektiva till dessa. Denna studie strävade därmed efter att ha en fenomenologisk karaktär vilket enligt Bryman (2018) innebär att forskarens egna erfarenheter, i så stor utsträckning som möjligt, åsidosätts för att inte påverka det som studeras.

4.3. Urval

Det målstyrda urvalet består av respondenter som utifrån ett genomtänkt sätt valts ut för att säkerställa att de har relevanta svar på de frågor som forskningen ämnar besvara. Det kriteriestyrda urvalet, en form av målstyrt urval, innebär att urvalsgruppen bör uppfylla vissa kriterier (Bryman, 2018). Då denna studie sökte svar kring arbetsrelaterade förändringar i och med tillägget av barnfridsbrott, söktes därför specifika respondenter som kunde resonera kring detta. Det främsta urvalskriteriet för denna studie var att respondenterna både innan och efter tillägget av barnfridsbrott skulle ha arbetat med barn som upplever våld i familjen. Därav söktes respondenter inom specifika yrkesgrupper som socialtjänsten, polisen, barnahus och åklagare. Senare bedömdes dock att åklagare faller för långt ifrån det sociala arbetets fält vilket gjorde att denna yrkesgrupp exkluderades. Övriga yrkesgrupper bedömdes dock inneha relevant kunskap och erfarenhet, och ansågs därmed uppfylla studiens urvalskriterier.

Flera respondenter tillfrågades om medverkan via mejl, där samtliga mejladresser hämtades via respektive verksamhets webbsida. I mejlet gavs en kort presentation av studien och dess etiska aspekter. I mejlet bifogades även ett informationsbrev (se Bilaga 1) vilket gav en mer utförlig redogörelse av studien. Detta mejl skickades till nio barnahus i olika kommuner och till polisregion Mitt. Av samtliga barnahus var det endast två som

återkopplade, varav en var villig att medverka. Från polisregion Mitt tackade en barnutredare ja till att medverka på intervju.

Bekvämlighetsurvalet innebär att forskaren har urvalsgruppen nära till hands (Bryman, 2018). Eftersom vi hade tidigare kännedom om några socialsekreterare och poliser som uppfyllde urvalskriterierna, tillfrågades de om att medverka. Samma mejl som skickades till samtliga barnahus och polisregion Mitt skickades därmed till socialsekreterarna och polisen. Sammanfattningsvis bestod studiens urval av två socialsekreterare, två barnutredare inom polisen samt en samordnare från barnahus. Samtliga uppfyllde studiens urvalskriterier och tillkom med hjälp av olika urvalsmetoder.

4.4. Genomförande

Med utgångspunkt i studiens givna tidsram samt på grund av det geografiska avståndet mellan vissa respondenter och oss ansvariga, hölls några intervjuer digitalt via videokommunikationstjänsten *Zoom*, medan resterande hölls på plats. Det avsattes omkring 40 till 60 minuter för respektive intervju. Under intervjun användes en intervjuguide (se Bilaga 2) som innefattade flera intervjufrågor utifrån olika teman. Dessa teman syftade till att säkerställa att frågorna hade en tydlig förankring till studiens syfte och frågeställningar, samt att vi ej skulle gå miste om information som var av relevans för studien. Samtliga intervjuer ljudinspelades med respondenternas muntliga och skriftliga samtycke. Redan innan respektive intervjutillfälle hade det bestämts vem som skulle ansvara för att hålla intervjun, och vem som skulle föra anteckningar och sköta ljudinspelningen. Båda ställde dock följdfrågor. Även respondenterna informerades om vår arbetsfördelning.

Det inspelade intervjumaterialet delades upp mellan oss för att transkriberingen skulle bli mer tidseffektiv. Detta gjorde att vi som ett första steg transkriberade två respektive tre intervjuer vardera för att sedan välja ut relevanta delar från respektive intervju. För att säkerställa att inget relevant utelämnades, granskade och diskuterade vi i nästa steg varandras transkriberingar. Utfallet blev att ytterligare några delar av det transkriberade materialet bedömdes som relevant, medan vissa delar bedömdes som irrelevant och sorterades bort.

4.5. Analysmetod och vetenskapsteoretisk ansats

Den kvalitativa innehållsanalysen kännetecknas enligt Isaksson (2022) av dess tydliga struktur och de steg som processen innehåller; kodning, kategorisering och tematisering. Att koda materialet innebär att sortera ut meningsbärande och viktiga delar eller fraser ur forskningsmaterialet. Detta i syfte att lättare få en överblick av materialet samt för att göra det mer lätthanterligt inför kommande steg i analysen (Isaksson,2022). Analysen av det insamlade materialet i denna studie inspirerades av den kvalitativa innehållsanalysen. För att säkerställa att de mest relevanta delarna av transkriberingarna inkluderades lästes dessa igenom på varsitt håll. I detta steg skapades koder genom att markera viktiga och meningsbärande meningar och stycken ur materialet. Därefter jämfördes och diskuterades de koder som respektive ansvarig valde ut. Det rådde konsensus kring de flesta koder vilket gjorde att dessa inkluderades. Andra bedömdes som irrelevant i relation till studiens syfte och exkluderades därför. Efter detta insåg vi att ett överflöd av koder hade valts ut vilket resulterade i att vi gemensamt i nästa steg exkluderade de koder med svag koppling till studiens syfte.

Vidare beskriver Isaksson (2022) att kategorisering fokuserar på det manifesta innehållet, vilket innebär det som faktiskt sägs och görs gällande i texten. Detta är med andra ord i hög grad en ren beskrivning av vad materialet innehåller. Kategorier skapas genom att sätta ihop grupper av koder vilka kan identifiera likheter och skillnader, samt mönster som framträder i materialet. Vid tematiseringen blir i stället det latent innehåll av större intresse, vilket utgörs av materialets underliggande innebörd. Här analyseras de mönster som framträtt i materialet, samt dess gemensamma underliggande mening. De teman som slutligen framträder och redogörs för i studiens analys är mer abstrakta och underbyggda av teorier och begrepp (Isaksson, 2022). I linje med denna beskrivning av kategorisering och tematisering genomfördes detta med det insamlade materialet. Detta gjordes genom att ytterligare en gång läsa igenom de utsorterade koderna för att avgöra om det gick att hitta samstämmig information eller mönster i materialet. Detta resulterade i att tre kategorier med koppling till studiens syfte och frågeställningar skapades. Tematiseringen genomfördes som det sista steget i analysprocessen. Detta gjordes genom att koppla teorier och begrepp till empirin.

Det går att särskilja de tre vetenskapsteoretiska ansatserna induktion, abduktion och deduktion åt. Detta genom att den forskning som antar en induktiv ansats förväntas

utvinna teorier och begrepp ur forskningsmaterialet. Den deduktiva ansatsen utgår i stället ifrån en hypotes, utifrån vilken forskningsmaterialet ska prövas emot för att slutsatser ska kunna dras. Abduktion kan sägas utgöra ett hybrid av dessa två genom att i sin ansats både göra tolkningar av empirin samt böttna i teoretiska utgångspunkter (Capelán & Göransson, 2022). Då denna studie utgår från respondenternas erfarenheter och upplevelser och att vi avser att med hjälp av teorier och begrepp, skapa en vetenskaplig tolkning som grundas i respondenternas beskrivning av det som studeras, kan denna studie sägas anta en abduktiv ansats.

4.6. Trovärdighet, pålitlighet och överförbarhet

Trovärdighet handlar om hur troligt det är att forskningens resultat stämmer överens med verkligheten. Trovärdigheten stärks av en tydlig redogörelse av forskningens förhållningssätt till olika regler samt av en så kallad *respondentvalidering*. Detta innebär att medverkande i forskningen får möjligheten att bekräfta om forskaren uppfattat dem korrekt. Pålitlighet handlar i stället om huruvida forskningen kan upprepas vid flera olika tillfällen och få samma resultat (Bryman, 2018). För att studien i så hög grad som möjligt ska uppnå trovärdighet och pålitlighet har forskningsprocessens samtliga delar presenterats på ett noggrant och fullständigt sätt. Trots att det vore önskvärt att genomföra en respondentvalidering försvårade studiens givna tidsram för detta.

Vidare handlar överförbarheten om huruvida studiens resultat kan appliceras i vidare kontexter. Eftersom kvalitativa studier har en tendens att söka efter mer detaljerade och djupgående svar gällande specifika individer, grupper eller fenomen, faller det sig naturligt att dessa studier eftersträvar en kontextuell förståelse snarare än en allmän eller bred förståelse. Detta innebär att kvalitativa studiers resultat stundtals kan vara svåra att bedöma som överförbara. Något som i sin tur leder till att kvalitativa studier sällan eftersträvar att uppnå överförbarhet (Bryman, 2018). Med utgångspunkt i att denna studie är av en kvalitativ karaktär, samt att respondenterna utgörs av en mindre grupp individer som redogjort för deras individuella erfarenheter och upplevelser, har denna studie inte haft intentionen att uppnå överförbarhet.

4.7. Etiska överväganden

För att eftersträva god kvalitet i såväl genomförande och bearbetning som presentation av resultatet, har forsknings- och forskarettiska råd beaktats. Vetenskapsrådet (2017)

skiljer på forsknings- och forskareetik på så sätt att forskareetik beskrivs som den enskilde forskarens skyldighet att förhålla sig väl till sin forskning, samt samhället och omvärlden i stort. Forskningsetik handlar snarare om riktlinjer och förhållningssätt som syftar till att säkerställa att forskningen behandlas på rätt sätt (Vetenskapsrådet, 2017).

All European Academies [ALLEA] (2018) sammanfattar grundläggande forskareetiska riktlinjer genom fyra begrepp; *tillförlitlighet*, *ärlighet*, *respekt* och *ansvarighet*. Inom ramen för begreppet *tillförlitlighet* ska forskaren visa god kvalitet i sin forskning. *Ärlighet* betonar vikten av att ha ett objektiva, korrekt och fullständigt tillvägagångssätt, granskande och redogörelse i forskningen (ALLEA, 2018). Dessa eftersträvades genom tydlig design och välformulerad metod. Därtill avsågs det insamlade materialet behandlas, analyseras och redovisas på ett öppet och omsorgsfullt sätt. Vidare gör ALLEA (2018) gällande att *ansvarighet* innebär att forskaren ska ta ansvar för forskningen och alla dess aspekter (ALLEA, 2018). I linje med detta nyttjades endast datamaterial som platsade inom ramen för studien. ALLEA (2018) beskriver slutligen vikten av att förhålla sig med *respekt* till omvärlden och samtliga som berörs av forskningen. Då detta kan sägas innebära forsknings- snarare än forskareetiska aspekter, beaktades även Vetenskapsrådets (2002) fyra huvudkrav.

Vetenskapsrådets (2002) fyra huvudkrav är utformade i enlighet med överväganden av forskningsetiskt slag. De fyra kraven benämns som; *informations-*, *konfidentialitets-*, *samtyckes-* och *nyttjandekravet*. Kraven är formulerade för att undvika etiska överträdelser samt för att trygga medverkarens integritet. Kraven innefattar att medverkaren alltid ska informeras om studiens syfte. Att forskaren alltid ska behandla medverkarens integritet och personuppgifter konfidentiellt. Att samtycke ska inhämtas från samtliga medverkande samt att den information som inhämtas under arbetets gång endast får användas utifrån studiens syfte (Vetenskapsrådet, 2002).

Denna studie har förhållit sig till dessa krav på så sätt att ett informationsbrev (se Bilaga 1) skickades ut för att informera om syftet med studien, hur intervjutillfällena skulle gå till samt hur personuppgifter och integritet hanterades. Informationsbrevet tydliggjorde även att deltagandet var frivilligt och att respondenterna när som helst kunde avbryta deras medverkan utan närmare motivering. Respondenterna fick fylla i en samtyckesblankett (se Bilaga 3) som fungerade som ett godkännande av det som

informationsbrevet gjort gällande. Samtyckesblanketterna har tagits emot på olika sätt. Antingen har blanketten skrivits på, skannats in och skickats via mejl till oss ansvariga, alternativt överlämnats personligen vid intervjutillfällets slut. Vidare har det datamaterial som samlats in via intervjuer behandlats varsamt. Såväl inspelat material som transkriberingar har förvarats på en säker plats där ingen obehörig kunnat ta del av materialet. Därtill har det insamlade materialet endast använts inom ramen för studiens syfte, samt kasserats efter studiens färdigställande. Vid eventuella funderingar har medverkande under hela processen haft möjlighet att vända sig med frågor till oss ansvariga, via kontaktuppgifter som framgått i informationsbrevet.

5. Resultat och analys

I detta kapitel presenteras studiens resultat. Ur det insamlade datamaterialet har tre olika teman kopplade till studiens syfte och frågeställningar utformats och benämns som: *Förändringar i arbetet inom verksamheterna*, *Förändringar i verksamheternas samverkan och samarbete* samt *Förändringar för barn som upplever våld i familjen*. För att avsnittet ska vara så strukturerat och lättläst som möjligt har resultatet analyserats i direkt anslutning till respektive tema. I syfte att på ett tydligt och stringent sätt redogöra för resultatet har respondenternas resonemang presenterats med ett akademiskt skriftspråk. Detta har däremot gjorts med ambitionen om att inte förändra innebörden av dessa. I de fall citat förekommer har även dessa förtydligats genom att utesluta talspråk och utfyllnadsord som förekommer i vardagligt språk.

5.1. Förändringar i arbetet inom verksamheterna

I detta avsnitt presenteras det första temat som handlar om förändringar som respondenterna upplevt såväl inom verksamheten i stort som i den egna yrkesrollen.

5.1.1. Socialsekreterarnas perspektiv – inga större förändringar

Socialsekreterarna uppgav att de fick viss information inför att lagen skulle träda i kraft. Dock upplevde de en viss känsla av ovisshet och en rad funderingar kring vad lagtillägget faktiskt skulle innebära för verksamheten. Socialsekreterarna berättade dock att det uppstod några förändringar när barnfridsbrott väl trädde i kraft. Vid de tillfällen där socialsekreterarna tar emot orosanmälningar som bedöms vara ett barnfridsbrottsärende är den enda skillnaden att de bör upprätta en polisanmälan. Därtill har de behövt medverka i fler samråd och polisförhör. Detta upplevdes dock inte övermäktigt, och socialsekreterarna har varken upplevt någon större belastning eller förändring i verksamheten eller i det egna arbetet. Socialsekreterarna beskrev att de redan innan lagtillägget arbetade som om samtliga barnärenden vore barnfridsbrottsärenden.

För vi har alltid sett till barnet i alla fall, oavsett. Jag tänker att lagen mer blev till för andra instanser. [...] för vi har ju ändå utrett och tittat till barnet ändå. Fast att det inte har varit ett brott. Så för oss blir det ändå ingen skillnad, vad jag märkt (Socialsekreterare 2).

5.1.2. Barnutredarnas perspektiv – ett fåtal förändringar

Barnutredarna redogjorde för att de fick viss information inför att barnfridsbrott skulle träda i kraft. Trots detta upplevdes en avsaknad av tydlig information och riktlinjer kring

vad lagtillägget skulle innebära. En konsekvens av detta har varit att man på eget initiativ behövt upprätta ett arbetssätt kring barnfridsbrottärenden.

Vi var ju lite frustrerade eftersom vi inte fick några riktlinjer uppifrån. Därför fick vi skapa det här på egen hand. Vi såg ju att barnfridsbrottet var på väg, så det här var någonting som min chef och vi gjorde helt själva. På eget initiativ (Barnutredare 2).

En tidig förändring inom polisens verksamhet var att en snabbspårsutbildning startades vilken gav behörigheten att hålla barnförhör. Syftet med detta var i första hand att avlasta barnahuset samt den egna verksamheten. Lagtillägget bar även med sig en tidsfrist om att utredningarna skulle färdigställas inom tre månader. I samband med att utredningarna behövde hanteras mer skyndsamt, blev de samtidigt mer omfattande vilket utgjorde en högre arbetsbelastning. En positiv aspekt av detta var däremot att de fick mer rörelse i ärendena. Tidsfristen har dock till följd av personalbegränsningar varit svår att följa i praktiken.

Ytterligare en förändring var att barnen numera kan tilldelas en målsägandestatus vilket utgjort en förändring för såväl verksamheten som för utredarnas arbete. Polisen fick ”...en helt annan verktygslåda...” (barnutredare 1), genom att en särskild företrädare nu kan avgöra om barnet ska höras eller inte. Något som tidigare krävde vårdnadshavares samtycke. Detta har gjort att barnutredarna kan genomföra barnförhören på ett annat sätt genom att de fått bättre möjlighet och ges mer tid till att prata med barnen om deras upplevelser. Över lag rådde samstämmighet mellan barnutredarna kring att förändringarna inte innebar en sådan tung belastning som de tidigare trott.

5.1.3. Samordnarens perspektiv – ett ökat behov av samråd och stöd

Samordnaren förklarade att verksamheten fick bristfällig information kring lagtillägget och att det inte var särskilt förberett, trots att det inte rådde någon tvekan om att verksamheten skulle påverkas av förändringen.

Jag tror att det var lika för alla...åklagare, socialtjänst och poliser. Att det kom rätt snabbt inpå. Det var inte mycket förberedelse från det att det bordlades eller beslutades om, innan lagen plötsligt tillträdde. [...] Så ingen var riktigt förberedd. Det var rätt så självklart att det skulle finnas på barnahuset men det var ganska mycket oklarheter i början där. Så det var inte väl förberett för några tror jag (Samordnaren).

Vad som däremot förändrats efter lagtillägget är att det innan planerades omkring fem samråd i veckan, vilket ökat till ungefär tio. Detta till följd av att lagtillägget ökade

mängden inkomna ärenden till verksamheten vilket uppskattades ha ökat med 50 procent från föregående år. Därtill har verksamheten behövt rikta mer rådgivningsstöd till socialtjänsten. Samordnaren beskrev även att lagtillägget ledde till ett ökat behov av krisstöd hos barnen. En följd av detta blev att verksamheten startade ett utvecklingsprojekt som handlade om att utveckla barnets bästa.

Vi vill utveckla barnets bästa utifrån vad de varit med om, och hur vi kan arbeta med dem och det stöd dessa barn kan behöva efteråt. Särskilt utifrån att dessa barn kan falla mellan stolarna och gå miste om ett mer anpassat stöd (Samordnaren).

5.1.4. Svårigheten att frångå den upptrampade stigen

Samtidigt som det redogjorts för några förändringar i arbetet inom verksamheterna, har majoriteten av respondenterna förklarat att lagtillägget inte påverkat arbetet avsevärt. Ur ett analytiskt perspektiv kan *institutionell tröghet* eventuellt bidra med en förklaring till detta. Organisationer tenderar ofta att förhålla sig till det som tidigare beprövats vilket gör att en del organisationer kan upplevas tröga i dess benägenhet till förändring. Detta innebär dock inte att organisationer är omöjliga att förändra, utan att det tar längre tid (Linde & Svensson, 2016). Trots att respondenterna redogjorde för ett fåtal förändringar som tillkommit i samband med lagtillägget, hade de svårt att uttala sig om omfattande förändringar. Att exempelvis socialsekreterarna hade svårt att nämna omfattande förändringar, kan vara ett tecken på att organisationen till viss del kan betraktas som trög och behöver mer tid till förändring.

Från barnutredarnas sida uppgavs att lagtillägget medförde att fler förhørsledare utbildades inom polisen. En förändring i barnets rättsliga ställning möjliggjorde även att barnförhören kunde föras på ett annat sätt, för att bättre ta hänsyn till barnets bästa genom att ge mer tid och utrymme för barnets berättelse. Lagtillägget innebar till sist att samtliga barnutredningar skulle följa en tidsfrist om tre månader, något som däremot visat sig vara svårt att uppnå till följd av personalbrist. Den nya tidsfristen, och det faktum att fler förhørsledare utbildades, kan visserligen betraktas som förändringar till följd av lagtillägget. Däremot kan det diskuteras huruvida dessa lett till förändringar i det faktiska arbetet. Samtliga respondenter uppgav att de, i samband med lagens införande, fick bristande information och riktlinjer. Detta kan eventuellt ha en koppling till att respondenterna inte upplevt att arbetet förändrats avsevärt. Enligt barnutredarna har detta lett till att verksamheten på egen hand behövt upprätta nya arbetssätt utan riktlinjer från ledningen. Med utgångspunkt i detta kan det vara så att verksamhetens försök till att

framställa ett nytt arbetssätt, resulterat i att de fallit in i redan beprövade och traditionella rutiner. Detta kan enligt Linde och Svensson (2016) förefalla troligt i och med att organisationer har svårt att frångå förgivettagna strukturer, formella och informella regler, samt att individerna inom organisationen är bärare av dessa och därmed reproducerar trögheten.

Till skillnad från socialsekreterarna och barnutredarna upplevde samordnaren från barnahus desto fler förändringar. Detta genom en ökad mängd ärenden, fler samråd och ökat rådgivningsstöd till andra verksamheter. Barns ökade behov av krisstöd har även lett till att verksamheten i större utsträckning ägnat sig åt detta, samt ett utvecklingsarbete kring det. Med utgångspunkt i att samordnaren redogjorde för fler faktiska förändringar i det egna arbetet och verksamheten kan det tolkas som att barnahus inte utgör en lika hög grad av tröghet som de övriga verksamheterna. Detta kan även kopplas till att äldre organisationer enligt Ouchi (2002) erhåller en längre historia som innebär fler beprövade rutiner, vilka kan vara svåra att frångå och lätta att falla tillbaka på när de ställs inför förändringar. Eftersom barnahus, i relation till de andra verksamheterna, är en förhållandevis nyttillkommen verksamhet faller det sig naturligt att de inte har en lika gedigen historia att falla tillbaka på. Något som de andra verksamheterna tycks ha en viss tendens att göra. Det är således tänkbart att barnahus lättare kan möta och anpassa sig till förändringar som sker i dess omvärld.

5.2. Förändringar i verksamheternas samverkan och samarbete

I detta avsnitt följer en redogörelse av det andra temat vilket handlar om hur verksamheternas samverkan och samarbete med andra verksamheter förändrats i samband med tillägget av barnfridsbrott.

5.2.1. Socialsekreterarnas perspektiv – ”*det hade varit bättre att samverka*”

Socialsekreterarna gav bilden av att samverkan med polisen genom åren lämnat mycket att önska i form av exempelvis bristande informationsöverlämning och svårigheter att komma i kontakt med rätt person. Även de sekretessbestämmelser som de båda yrkesgrupperna tvingas förhålla sig till upplevs stundtals försvåra arbetet mellan dem. Något som till viss del uppges förblivit oförändrat efter tillägget i lagen.

Jag har jobbat i fyra år och vi har väl aldrig haft någon samverkan direkt. Så det är klart, det hade varit bättre att samverka. Jag vet att någon chef har sprungit på vissa möten och så där men det är inget som går ner i kedjan så att jag märker det. [...] det är svårt att säga att jag saknar något jag aldrig haft (Socialsekreterare 2).

Det redogjordes däremot för vissa tecken på förbättrad samverkan sedan tillägget i lagen. Upplevelsen var att polisen börjat värdesätta socialtjänstens expertis samt att de tagit ett krafttag för att förtydliga information i exempelvis anmälningar. Vidare upplevdes det ökade antalet samrådsmöten på barnahus som en positiv förändring som tillägget av barnfridsbrott burit med sig. Däremot framfördes att fungerande samverkan och samarbete med polisen till stor del är personbundet. Med andra ord beror detta på vilken person från polisen man arbetar med.

5.2.2. Barnutredarnas perspektiv – vikten av ömsesidig förståelse

Från barnutredarna redogjordes det bland annat för en förändring gällande att de, till följd av tillägget i lagen, börjat samarbeta mer med enheten för brott i nära relationer (BINR). Detta i form av att man börjat samråda och ha mer kontakt med BINR gällande våldsärenden där barn är involverade. Därtill har barnutredarna även fått en tätare kontakt och samverkan med åklagare. Genom samverkan med åklagarna har en dialog kunnat föras gällande vilka åtgärder åklagarsidan kunnat vidta, vilket hjälpt utredarna att sköta ärenden mer skyndsamt.

Barnutredarna framförde även att tillägget i lagen bidragit till att man fått bättre kännedom om vilka som jobbar inom socialtjänsten, att man fått mer förståelse för varandras verksamheter samt att samtal kring arbetsfördelning nu förekommer i större utsträckning. Detta främst genom fler samråd på barnahus.

Socialtjänsten och polisen förstod ju inte varandra alls förut. Det var ju nästan som att det var en vägg emellan där. [...] Och ingen var bättre än den andra vill jag påstå. Men i och med det här med barnahus så lär vi ju känna varandra, vi är på samråd tillsammans. Vi samverkar ju, och man har en helt annan förståelse för varandra idag. Att vi gör olika utredningar och att man måste ha förståelse för varandras utredningar. Och att vi måste förstå att vi jobbar ju för barns bästa. Det är ju viktigast (Barnutredare 2).

Trots att detta tyder på att verksamheterna fått bättre förståelse för varandra, redogjordes det för tillfällen där verksamheterna inte riktigt möts. Detta dels till följd av att det krävs att personer som förväntas samverka med varandra ska komma överens och lita på varandra, vilket kan variera från person till person. Därtill redogjordes det för att mindre

respektive större kommuners olika kompetens och resurser varierar, vilket kan utgöra en försvårande faktor för samverkan och samarbete. En ytterligare aspekt som upplevdes försvåra att få till stånd fullgod samverkan är att detta till stor del är personbundet, samt att verksamheternas olika arbetssätt och fokus ibland skapar problem.

Det är nog väldigt individuellt hur bra samarbetet fungerar. [...] Vissa har svårare att få till ett bra samarbete. [...] Generellt tror jag att det som ställer till det är att vi har så olika fokus. Vi inriktar ju oss på att utreda ett brott, socialtjänsten är där för säkerheten och så vidare. Jag tror att vi behöver mer förståelse för varandras arbetsuppgifter. Det blir lätt frustration... Liksom, 'varför gör de så här?' Det förstör ju för oss. Men det kanske är jätteviktigt för dem. Så jag tror att bättre samarbete behövs, eller någon slags plattform på något vis. Så att vi får bättre kunskap om varandra (Barnutredare 1).

5.2.3. Samordnarens perspektiv – barnahus som en förenande komponent

Samordnaren upplevde mestadels förändringar i samverkan mellan den egna verksamheten och socialtjänsten. Detta till följd av socialtjänstens ökade behov av rådgivning och stöd i barnfridsbrottsärenden. Samordnaren förklarade att det rent konkret handlat om att exempelvis ge socialtjänsten stöd i bedömning om huruvida inkomna ärenden bör klassas som barnfridsbrottsärenden, om det ska polisanmälas och hur man bör gå vidare i ärenden. Som ett led i detta förklarade även samordnaren att barnahus fått en större roll i arbetet mellan socialtjänsten och polisen. Detta på grund av att tillägget om barnfridsbrott lett till ett ökat antal samrådsmöten. När ärenden blir föremål för samråd är det nämligen barnahus uppdrag att sammankalla och involvera de rätta representanterna från respektive verksamhet.

5.2.4. Varför fungerar inte alltid samverkan och samarbete?

I resultatet framkommer vissa förändringar i verksamheternas sätt att samverka och samarbeta. Gemensamt för de flesta av respondenternas redogörelser för förändringar i arbetet är däremot att fler förändringar bedöms ligga inom ramen för samarbete snarare än samverkan.

Organisatoriska fält kan beskrivas som ett område inom vilket flera organisationer arbetar och utför liknande verksamhet, samt strävar efter att uppnå relativt lika slutliga mål. Organisationer som befinner sig inom samma organisatoriska fält kan därmed ha likheter såväl inom den verksamhet som bedrivs, som i det mål man vill uppnå. Inom varje organisatoriskt fält finns däremot även flertalet institutionella logiker vilka skiljer sig från varandra och kan skapa ett spänningsfält mellan organisationer med olika logiker. Detta

skapar en förståelse för aspekter som kan underlätta alternativt försvåra när organisationer behöver eller förväntas samverka (Grape, 2006; Johansson 2013).

Resultatet visade att barnutredarna främst upplevt förändringar när det gäller att arbeta med andra enheter inom polisen. I linje med Grape (2006) och Johanssons (2013) redogörelse för fält och logiker kan en eventuell förklaring till detta vara att man där inte i lika hög grad drabbas av det spänningsfält som kan uppstå mellan olika logiker. Man har nämligen samma handlingsutrymme i arbetet, strävar efter samma mål och har därmed troligtvis enklare att arbeta ihop. Barnutredarna har dessutom fått en tätare kontakt och bättre dialog i arbetet med åklagare. Barnutredarna och åklagarna kan visserligen antas utgöra olika institutionella logiker, vilket gör att man inte till fullo delar arbetsätt för att uppnå det slutgiltiga målet. Vad som däremot eventuellt kan förklara att förändringar uppstått är att åklagarna och barnutredarna kan sägas tillhöra samma organisatoriska fält. Fältet kan benämnas som det straffrättsliga fältet, vilket i barnfridsbrottsärenden arbetar för att utreda och fastställa om ett brott är begånget. Med utgångspunkt i detta kan det antas att dessa yrkesgrupper har enklare att arbeta ihop, och att det till följd av detta har förekommit förändringar i högre grad än i arbetet mellan andra verksamheter.

Det framkommer däremot en del hinder för samverkan och samarbete mellan andra verksamheter. Där främst socialtjänsten och polisen kan nämnas som exempel. Barnutredarna upplevde detta som en följd av olika fokus i arbetet samt bristande kunskap och förståelse för andra verksamheters och organisationers arbete. Till skillnad från barnutredarna och åklagarna kan socialsekreterarna sägas tillhöra ett annat organisatoriskt fält. Fältet kan benämnas som det sociala arbetets fält och riktar in sig på att säkerställa barnets skydd och hälsa, i stället för att utreda brott. Trots att barnutredarna och socialsekreterarna i stort strävar efter samma mål, skiljer sig handlingsutrymmet i det organisatoriska fält, inom vilken de arbetar för att ta sig till målet. Detta kan utgöra en del av förklaringen till de svårigheter som framkommit i arbetet emellan, samt att förändringar inte i så hög grad förekommit.

Resonemanget ovan kan troligen även förklara att socialsekreterarna genom åren saknat aspekter av samverkan och samarbete med andra verksamheter, i synnerhet med polisen. Det rådde delade meningar om huruvida detta förändrats till följd av tillägget i lagen eller inte. Något som däremot framkom från både socialsekreterarna och barnutredarna är att

välfungerande samverkan eller samarbete upplevs som personbundet och beroende på hur högt detta värderas av den enskilde professionelle. En del av förklaringen till detta kan återigen sökas i Grape (2006) och Johanssons (2013) redogörelser. De förändringar socialsekreterarna gör gällande i arbetet mellan den egna verksamheten och polisen kan sägas innebära samarbete snarare än samverkan. Det handlar nämligen om att underlätta för varandra att utföra sitt arbete på varsitt håll, snarare än att med hjälp av ett helhetsperspektiv arbeta tillsammans. Grape (2006) menar nämligen att samverkan bland annat försvåras av olika kunskapstraditioner, skilda etiska riktlinjer och skilda målsättningar. Något som socialtjänsten och polisen kan sägas ha, förutsatt att de tillhör olika organisatoriska fält och institutionella logiker. Detta kan troligtvis innebära en försvårande omständighet i arbetet mellan verksamheterna, vilket eventuellt kan förklara respondenternas upplevelser av att god samverkan eller gott samarbete är personbundet.

Samordnaren från barnahus upplevde att arbetet med andra verksamheter hade ökat betydligt efter tillägget i lagen. Till skillnad från övriga yrkesgrupper framkom det inte några hinder i relation till arbetet som sker mellan verksamheterna. Med utgångspunkt i Grape (2006) och Johanssons (2013) redogörelser är det tänkbart att samordnarens arbete mellan verksamheterna underlättas genom att inte vara knutet till en verksamhet som förväntas ta beslut i barnfridsbrottsärenden. Detta gör att samordnaren på barnahus, inte lika starkt tillhör en logik som tvingas konkurrera om tolkningsutrymme med andra beslutsfattande organisationer. Samordnarens obundenhet till en viss profession som förväntas samverka och samarbeta kring ett visst ärende, framstår därför som en mycket viktig funktion för att sammanföra de organisationer som är beslutsfattare i barnfridsbrottsärenden. Gemensamt för samtliga yrkesgrupper var att även de upplevt det ökade antalet samrådsmöten på barnahus som en positiv förändring efter tillägget i lagen. Detta har bidragit till att kontakten mellan verksamheterna ökat, att man kunnat föra en dialog om arbetsfördelning samt att man fått bättre förståelse för varandra. Detta är något som tyder på att barnahus utgör en viktig arena för samverkan, vilket annars tycks präglas av en del svårigheter kopplat till organisatoriska fält och institutionella logiker.

5.3. Förändringar för barn som upplever våld i familjen

I detta avsnitt beskrivs det tredje temat vilket handlar om hur respondenterna upplever att införandet av barnfridsbrott påverkat barn som upplever våld i familjen.

5.3.1. Socialsekreterarnas perspektiv – motstridiga uppfattningar

Socialsekreterarna upplevde att tillägget av barnfridsbrott har varit positivt utifrån det faktum att det numera är brottsligt att låta barn bevittna och uppleva våld, vilket i sin tur även ska ha ökat trycket mot den våldsutövande föräldern. I linje med detta upplevdes barnets ställning ha förändrats till det bättre. Därtill beskrevs att dessa barn inte längre riskerar att förbises som de kunde göra innan laginförandet trädde i kraft. En av socialsekreterarna beskrev barnets nya ställning på följande sätt.

Ja men nu blir straffet hårdare. Bara för att man gör det inför barnen. [...] det blir lite starkare och det blir att barnen lyfts upp mer. Så på det sättet tycker man ju att det var bra. [...] man tar inte bara barnet för givet och tänker inte 'barnet kanske har sett någonting men strunt samma', utan nu blir det att man tar det mer på allvar. Att man lyssnar mer på barnet och deras upplevelser (Socialsekreterare 1).

Vidare beskrev den andra socialsekreteraren att lagtillägget inte gjort någon större skillnad för barn som upplever våld i familjen, eftersom många våldsutsatta vuxna ofta återtar dessa anmälningar. I linje med detta redogjorde socialsekreteraren för att lagtillägget inte tillräckligt beaktar barnet. Detta med utgångspunkt i att barnets möjlighet till upprättelse är beroende av den våldsutsatta föräldrarnas benägenhet att anmäla brottet. Därtill ansågs inte lagtillägget ha bidragit med någon förändring eftersom socialtjänsten inte tilldelats några nya, eller mer anpassade insatser till barn som upplever våld i familjen. Något som socialsekreteraren ansåg stärkte det faktum att lagtillägget i högre grad beaktar den vuxne snarare än barnet.

Jag kan tycka att det inte är så stor skillnad för barnet i fråga. Många tar ju tillbaka sina anmälningar, speciellt de som är våldsutsatta. Man står inte fast vid sin anmälan speciellt ofta. Så lagen är på något sätt hela tiden utifrån vuxnas bästa ändå. Vuxnas perspektiv hela tiden (Socialsekreterare 2).

5.3.2. Barnutredarnas perspektiv – ingen självklar förbättring för barnet

Barnutredarna upplevde att barnets ställning förbättrats i rättsliga sammanhang i samband med införandet av barnfridsbrott. Efter lagtillägget fick barnet en målsägandestatus genom att de numera kan betraktas som ett brottsoffer. Trots att detta beskrevs som en positiv och efterlängtd förändring har det medfört vissa svårigheter. Detta genom att barn i större utsträckning behöver bli förhörda vilket inte alla barn vill. Barnutredarna menade att det kan vara en upprivande process att prata om sina föräldrar i ett sådant sammanhang.

Samtidigt så får man tänka efter också, att alla barn kanske inte vill bli hörda. Man måste ju vara mogen att prata om det. För hur det än är så är det ju mamma och pappa det handlar om (Barnutredare 1).

Barnutredarna förklarade även att ärenden om misstänkta barnfridsbrott ibland läggs ner, vilket i längden påverkar barnen negativt. Det är stundtals svårt att avgöra vem som är närstående till barnet, vilket brottsrubriceringen kräver för att det ska kunna betraktas som ett brott. I detta hänseende är brottsrubriceringen svårtydd vilket kräver att avvägningen måste göras av varje enskild åklagare. Barnutredarna beskrev även att en förutsättning för att upprätta ett barnfridsbrott, är att den vilar på ett grundbrott. Den som är närstående till barnet, och som blivit utsatt för grundbrottet, måste alltså vara villig att anmäla detta för att det ska bli frågan om ett barnfridsbrott.

Det kan ju vara lite frustrerande. [...] det betyder ju inte att det aldrig hänt, utan bara att vi inte kunnat bevisa det (Barnutredare 1).

5.3.3. Samordnarens perspektiv – en förbättring för barnet

Samordnaren upplevde det stundtals svårt att leda barnfridsbrottsärenden till faktiska åtal. Detta eftersom barnet och den vuxne inte sällan står ord mot ord. Trots detta upplevde samordnaren att lagtillägget inneburit en positiv förändring eftersom brottsrubriceringen lyckats betona att barn tar skada av att uppleva våld. Därtill har lagtillägget även burit med sig konkreta fakta som påvisar hur barn som upplever våld i familjen kan drabbas av en rad olika konsekvenser.

Dessa barn blir ju belysta på ett annat sätt nu. Nu vet man att barn mår otroligt dåligt av att se en trygghetsperson bli utsatt för våld. Så, samtidigt som barnets förtroende kan tas ifrån den ena, så har barnet också sett den andre svaga, och kanske även känt ett behov av att skydda den person som annars ska vara stark för barnet (Samordnare 1).

5.3.4. Barnfridsbrott som ringar på vattnet i barnets olika system

Systemteorin kan förklara individens samspel med andra individer och aktörer vilka utgörs av en rad komplexa processer. Dessa kan i sin tur påvisa hur individer, familjer och olika grupper påverkar varandra (Forsberg & Wallmark, 2021; Payne, 2021). Med utgångspunkt i att flera av respondenterna upplevde att lagtillägget bidragit till olika förändringar för barn som upplever våld i familjen, kan Bronfenbrenners utvecklingsekologiska modell möjligtvis bidra med en djupare förståelse för detta. Under barndomen utgörs barnets *mikrosystem* av exempelvis familj och släkt. Samspelet och kommunikationen mellan dessa skapar i sin tur så kallade *mesosystem*. Barnet gynnas av att vuxna i mikrosystemet upprätthåller en sund och kontinuerlig kontakt mellan andra vuxna i barnets mikrosystem. Eftersom *exosystemet* har en direkt påverkan på mikro- och mesosystemet, har det en indirekt effekt på barnet. *Makrosystemet* utgörs av samhälleliga strukturer och regelverk såsom politiska eller kulturella strukturer. En förändring i

makrosystemet skapar i sin tur även förändring i de två redan nämnda systemen (Berg Eklundh, 2010).

Flera av respondenterna beskrev att införandet av barnfridsbrott bidragit till olika förändringar för barn som upplever våld i familjen. Dels i form av barnets möjlighet till en målsägandestatus och möjlighet till upprättelse, samt att barnfridsbrott betonat konsekvenserna av att uppleva våld. Utifrån Forsberg och Wallmarks (2021) redogörelse för sociala system och samspelet mellan dessa, är det tänkbart att barnets roll i systemet förändrats i samband med införandet av barnfridsbrott. Innan lagtillägget kunde barnet endast betraktas som ett vittne vilket kom att förändras efter att barnfridsbrott trädde i kraft. Barnets förändrade rättsliga ställning har gett upphov till att barnet nu kan betraktas som ett brottsoffer, snarare än ett vittne. Det är därav tänkbart att barnet i större utsträckning kommer betraktas som en del av det system som påverkas när våld förekommer inom familjen. Något som även ligger i linje med Røkenes och Hanssens (2021) beskrivning av systemets känslighet mot avvikelser och förändringar. Detta genom att familjen kan betraktas som en del av barnets mikrosystem och ett socialt system i sin helhet. Systemet rubbas om någon av barnets närstående utsätts för våld av en annan av barnets närstående. Detta bidrar till en obalans i hela systemet vilket ofrånkomligt påverkar barnet. Något som barnfridsbrott kan tänkas ha belyst.

I linje med Berg Eklundhs (2010) redogörelse för de olika systemen kan barnfridsbrott betraktas som en förändring i barnets makrosystem i form av en politisk åtgärd, som med hjälp av lagtillägget kan sätta nya ramar och regler i samhället. Detta har i sin tur bidragit till att man inom exosystemet förverkligat arbetet kring lagstiftningen, vilket exempelvis kan påvisas genom att respondenternas arbete till viss del förändrats. Något som även skapat förändringar i mikro- och mesosystemen. Detta genom att flera av respondenterna beskrev att lagtillägget betonat och förbättrat barnets ställning i våldsärenden, samt att barnfridsbrott ökat trycket på våldsutövande föräldrar.

Det är alltså tänkbart att barnfridsbrott haft en positiv inverkan för barn som upplever våld i familjen. Trots detta hade respondenterna motstridiga uppfattningar då vissa upplevde att barnets ställning förblivit relativt oförändrad efter tillägget i lagen. En del av förklaringen till detta kan eventuellt återfinnas i Öquists (2018) redogörelse för begreppen script och case. Det är tänkbart att barnfridsbrott var en åtgärd som instiftades utifrån en

case-nivå då studiens resultat även visat på att lagtillägget, till följd av bristande riktlinjer, väckte ovisshet och förvirring bland respondenterna. Det är därav troligt att helheten i problematiken kring *barn som upplever våld i familjen* inte togs i beaktning. Detta kan tyda på att barnfridsbrott förvisso infördes som en åtgärd för att skydda barn, men som inte lyckats tydliggöra hur de berörda yrkesgrupperna förväntas arbeta kring det. Något som eventuellt hade beaktats mer om åtgärderna infördes i enlighet med script-nivån. Då hade sannolikt respondenterna redogjort för fler förändringar såväl inom det egna arbetet som för barnen. Detta genom att script-nivån förmodligen på ett tydligare sätt hade bidragit med åtgärder som grundar sig i förståelsen för strukturer och i ett helhetsperspektiv.

Forsberg och Wallmark (2021) beskriver att förändringar i makrosystemet kan ge upphov till såväl direkta som indirekta förändringar i de övriga systemen. Med utgångspunkt i att en av socialsekreterarna inte upplevde några förändringar överhuvudtaget kan Forsberg och Wallmarks (2021) förklaring göras gällande. Eftersom socialsekreteraren ansåg att barnfridsbrott i högre grad beaktar den vuxnes bästa snarare än barnets, kan detta tolkas som en förändring även om den är mer indirekt än direkt. Det skulle dock även kunna vara så att socialsekreteraren inte upplevt att förändringarna i makrosystemet varit så pass betydande att de ska ha skapat förändringar i de övriga systemen. Payne (2021) redogör för att olika nivåer av ett problem kan uppfattas olika beroende på vem som arbetar med problemet, och att denna uppfattning även är underbyggd av individens egna tolkningar. I linje med detta är det tänkbart att socialsekreteraren till skillnad från de övriga respondenterna inte tolkat lagtillägget som en lika omfattande åtgärd för barn som upplever våld i familjen. Det kan exempelvis vara så att socialsekreterarens individuella syn och lösning på problemet *barn som upplever våld i familjen*, inte riktigt ligger i linje med barnfridsbrott.

6. Diskussion

I detta avslutande kapitel sammanställs och diskuteras studiens huvudsakliga delar. Kapitlet är indelat i fyra avsnitt; *resultatsammanfattning*, *resultatdiskussion*, *metoddiskussion* och *förslag till vidare forskning*.

6.1. Resultatsammanfattning

Syftet med denna studie var att undersöka hur barnfridsbrott påverkat några yrkesgruppers arbete med barn som upplever våld i familjen. Studiens resultat pekar på att lagtillägget inte medfört några omfattande arbetsrelaterade förändringar. Däremot redogjorde respondenterna för ett fåtal förändringar av varierande omfattning. Däribland beskrev socialsekreterarna förändringar i hanteringen av orosanmälningar, barnutredarna som fått bättre förutsättningar att förhöra barn samt samordnaren som redogjorde för att verksamheten bistått socialtjänsten med ökat rådgivningsstöd. Vidare visade resultatet på att lagtillägget i vissa fall inneburit en mer omfattande samverkan, särskilt i de fall där samverkan sker på barnahus. Trots detta visar resultatet att samtliga respondenter upplever svårigheter med gränsöverskridande arbete till följd av olika fokus och bristande förståelse för varandras arbetsuppgifter. Vidare ansågs lagtillägget till viss del ha haft en positiv inverkan för barn som upplever våld i familjen. Detta genom att barnets förändrade rättsliga ställning gjort att barnen i högre grad hörsammas, vilket även ökat deras chans till upprättelse. Över lag verkar resultatet peka mot att lagtillägget ännu inte inneburit så stora förändringar.

6.2. Resultatdiskussion

Trots att tidigare forskning kring lagtillägget är begränsat går det att föra en diskussion kring vissa skillnader och likheter i relation till vad som framkommit i studiens resultat. Tidigare forskning visade att utredningar som föranledde lagtillägget slog fast att barn som upplever våld i Sverige inte hörsammas eller ges det rätta stödet av berörda myndigheter. Som ett led i att forma ett system som skyddar barnen på bästa sätt, infördes därmed barnfridsbrott (SOU, 2016; SOU, 2019). I relation till detta förklarade de flesta respondenterna att skörheten hos barn som upplever våld i familjen numera uppmärksammas bättre, samt att barnen lyfts upp mer och att de därav fått en större chans till upprättelse. Detta till trots, visade resultatet på att arbetet kring barn som upplever våld i familjen inte förändrats avsevärt efter lagtillägget. Det kan således diskuteras

huruvida barnets ställning verkligen har förbättrats. Om lagtillägget verkligen medfört att barnets ställning förbättrats, bör rimligtvis även det arbete som förväntas leda fram till detta, även ha påverkats på något sätt. Med utgångspunkt i detta kan en rimlig tolkning vara att orsaken bakom barnets förändrade ställning inte kan förklaras inom ramen för denna studie.

Offentlighets- och sekretesslagen uppdaterades i samband med införandet av barnfridsbrott vilket syftade till att underlätta samverkan för de myndigheter som berörs (Socialstyrelsen, 2021). I linje med detta framhävs även ett behov av förbättrad samverkan där flera myndigheter arbetar kring barnfridsbrottsärenden (Magnusson et al., 2022). Tidigare forskning påvisade däremot att bristande ledarskap, bristande kommunikation och specialiseringar kan försvåra samverkan och att utfallet därav inte alltid blir det bästa (Glad, 2006). I likhet med vad tidigare forskning gjort gällande, har det i resultatet framkommit att samverkan ofta eftersträvas i barnfridsbrottsärenden men är svår att uppnå i praktiken. Detta till följd av att man bland annat upplevt sig ha olika fokus i arbetet, att man inte har tillräcklig förståelse för varandras arbetsuppgifter samt att det kan vara svårt att upprätta kontakt mellan verksamheterna. Resultatet visade även på en avsaknad av en gemensam grund att arbeta utifrån för att enklare få till stånd god samverkan. Med detta som utgångspunkt kan det tolkas som att barnfridsbrott varken haft någon förenklande eller försvårande funktion för verksamheternas möjlighet till att bedriva samverkan. Det är således tänkbart att verksamheternas möjlighet till att samverka snarare kräver en förändring av andra redan befintliga lagrum, samt tydligare riktlinjer, regler och rutiner. I resultatet framkom nämligen att flertalet av respondenterna upplevde att samverkan var personbundet, vilket kan tyda på att tydliga riktlinjer, regler och rutiner kring samverkan saknas. Det rådde delade meningar om huruvida sekretessbestämmelserna hjälper eller stjälper i samverkanssituationer. Något som kan tyda på att även dessa bestämmelser beror på personens tolkning av dessa.

Tidigare forskning redogjorde även för att lagtillägget förväntades kräva ett mer omfattande verksamhetsöverskridande arbete trots att inga ytterligare medel skulle tilldelas kommunerna (SKR, 2021). Samtidigt påvisar studiens resultat att respondenterna upplevde ett flertal brister gällande samverkan i barnfridsbrottsärenden. Trots att studiens resultat kan tänkas påvisa behovet av fler resurser för de berörda myndigheterna, är det tänkbart att en annan aspekt av detta problem bör belysas. Studiens resultat kan nämligen

antas peka på att det finns organisatoriska hinder som försvårar för olika verksamheter att åstadkomma god och effektiv samverkan. Därmed ges bilden av att samverkan kan vara något svåruppnåeligt. Det är därmed tänkbart att införandet av barnfridsbrott, trots sina fördelar, har varit en åtgärd som endast lyckats ta en del av problemet i beaktning. Flera av respondenterna kunde redogöra för svårigheter och hinder gällande det verksamhetsöverskridande arbete som barnfridsbrottsärenden kräver, vilket kan tyda på att de positiva erfarenheterna av samverkan är färre. I arbetet med barn som upplever våld i familjen är det därmed troligt att det snarare krävs en ökad förståelse mellan de olika verksamheterna. Något som sannolikt kan uppnås på högre organisationsnivå snarare än på gräsrotsnivå av enskilda professionella. Det är därmed troligt att barn som upplever våld i familjen i högre grad skulle gynnas av förändringar på organisationsnivå. Detta eftersom det skulle kunna forma en gemensam grund för verksamheterna att stödja barn som upplever våld i familjen på bästa sätt.

6.3. Metoddiskussion

Då den kvalitativa metoden är bäst ämnad att söka förståelse för individen och dess tankar och värderingar kring ett visst fenomen som finns i deras omvärld (Bryman, 2018), ansågs denna metod vara bäst lämpad för denna studie. Om ambitionen med denna studie däremot hade varit att eftersöka en entydig slutsats gällande effekterna i arbetet efter lagtillägget, hade kanske den kvantitativa metoden enligt Trost (2007) varit bättre lämpad. I denna studie eftersöktes dock individuella upplevelser och erfarenheter av ett fenomen vilket kan stärka det faktum att den kvalitativa metoden var mest passande.

Det kan så här i efterhand konstateras att intervjuer är en relativt tidskrävande process till följd av alla dess moment. Därav är det möjligt att en alternativ insamlingsmetod, såsom kvalitativa enkäter, hade varit gynnande i förhållande till studiens givna tidsram. Detta hade troligen även möjliggjort att fler respondenter hade kunnat inkluderas i urvalet och därav bidragit till att öka studiens överförbarhet. Däremot är det tänkbart att studiens valda insamlingsmetod genererade ett mer fylligt datamaterial, vilket underlättade för oss att få förståelse och föra resonemang kring ämnet.

För att få en djupare förståelse för ämnet hade det varit positivt om studien innefattade såväl fler respondenter som respondenter från fler yrkesgrupper. Detta hade möjligtvis bidragit med en bredare helhetssyn över arbetet men barn som upplever våld i familjen.

Detta hade i sin tur kunnat betona fler utvecklingsområden för att ytterligare stärka barnets bästa. Trots att detta vore önskvärt försvårade studiens givna tidsram möjligheten att inkludera fler respondenter.

6.4. Förslag till vidare forskning

Till följd av det som framkommit i denna studie finns vissa aspekter som med fördel skulle kunna studeras vidare. Utifrån att forskningsområdet kan kompletteras med vidare forskning, kvarstår behovet av att undersöka huruvida barnfridsbrott lett till en förändring för såväl de yrkesverksamma som för barn som upplever våld i familjen. Det skulle därav vara av intresse att så småningom följa upp denna studie med en likartad sådan. Vidare skulle det vara önskvärt att en studie som denna genomförs i större omfattning, i syfte att öka överförbarheten. Slutligen skulle det vara intressant med ett internationellt perspektiv som jämför liknande lagstiftning och dess resultat mellan olika länder.

Referenser

Abrahamsson, U. (12 februari 2023). Barn ringde polisen när fulla föräldrar bråkade. *SVT Nyheter*. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/jonkoping/barn-ringde-polisen-nar-fulla-foraldrar-brakade>

Adams, C. (2006). The Consequences of Witnessing Family Violence on Children and Implication for Family Counselors. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 14(4), s. 334–341. <https://doi.org/10.1177/1066480706290342>

All European Academies [ALLEA] (2018). *Den europeiska kodexen för forskningens integritet*. (Reviderad utgåva). ALLEA–All European Academies. https://www.vr.se/download/18.7f26360d16642e3af99e94/1540219023679/SW_ALLEA_Den_europeiska_kodexen_f%C3%B6r_forskningens_integritet_digital_FINAL.pdf

Barnens rätt i samhället. (2019). *Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord*. Bris. <https://www.bris.se/globalassets/pdf/remisser/bris-remissvar-2019-32.pdf>

Berg Eklundh, L. (2010). *Kontaktfamilj – en förebyggande stödinsats eller mellanvård?* [Licentiat-uppsats, Stockholms universitet]. <http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:359696/FULLTEXT02.pdf>

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (3 uppl.). Liber AB.

Capelán, A., & Göransson, K. (2022). *Deltagande observationer*. I G, Klingberg., & U, Hallberg. (Red.) *Kvalitativa metoder. Helt enkelt!* (2 uppl.) s. 117–139. Studentlitteratur.

Dodaj, A. (2020). Children witnessing domestic violence. *Journal of Children's Services*, 15(3), s. 161–174. <https://doi.org/10.1108/JCS-04-2019-0023>

Eriksson–Zetterquist, U., Kalling, T., & Styhre, A. (2015). *Organisation och organisering* (4 uppl.). Liber AB.

Forsberg, J., & Wallmark, G. (2021). *Nätverksboken*. Liber AB.

Gävle Kommun. (u.å.). *Det här är Barnahus*. Gävle kommun.

<https://www.gavle.se/kommunens-service/kommun-och-politik/samarbeten-projekt-och-arbetsatt/barnahus-gavleborg/det-har-ar-barnahus/>

Glad, J. (2006). Co-operation in a child welfare case: a comparative cross-national vignette study. *European Journal of Social Work*, 9(2), s. 223–240.

<https://doi.org/10.1080/13691450600723187>

Grape, O. (2006). Domänkonsensus eller domänkonflikt? – integrerad samverkan mellan myndigheter. I O, Grape., & B, Blom., & R, Johansson. (Red.) *Organisation och omvärld. -nyinstitutionell analys av människobehandlande organisationer*. (3 uppl.). s.47–73. Studentlitteratur.

Grape, O. (2018). Samverkan inom och mellan människobehandlande organisationer. I S, Johansson., & P, Dellgran., & S, Höjer. (Red.) *Människobehandlande organisationer. Villkor för ledning, styrning och professionellt välfärdsarbete*. (3 uppl.). s. 292–312. Natur & kultur.

Göteborgs universitet. (2020). *Att söka, läsa och skriva*. Studentportal.

<https://studentportal.gu.se/handledning-och-stod/soka-lasa-skriva/soka-information;jsessionid=node0ww38ambi0qrc5cdhwcibgm31290231.node0?skipSSOCheck=true&referer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Holgersson, H. (24 juli 2022). Barn som bevittnar våld får inte samma stöd. *SVT Nyheter*. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/barn-som-bevittnar-vald-far-inte-samma-stod>

Isaksson, J. (2022). Riktad kvalitativ innehållsanalys. I G. Klingberg., & G. Hallberg (Red.), *Kvalitativa metoder helt enkelt!* (1:2 uppl., s. 283–302). Studentlitteratur.

Janson, S. (2010). *Att fråga om våldsutsatthet som en del av anamnesen – Barn som lever med våld i hemmet*. (2010:04). Nationellt centrum för kvinnofrid.

<https://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/359/barn.pdf>

Jernbro, C., & Janson, S./Stiftelsen Allmänna Barnhuset. (2017). *Våld mot barn 2016 – En nationell kartläggning*. Allmannabarnhuset.

<https://allmannabarnhuset.se/product/vald-mot-barn-2016-en-nationell-kartlaggning/>

Johansson, S. (2013). Samverkan som konflikt- om förhållandet mellan rättsliga strukturer och organisatoriskt handlande. I S, Linde., & K, Svensson. (Red.). *Förändringens entreprenörer och tröghetens agenter*. (1 uppl.). s. 127–144. Liber AB.

Linde, S., & Svensson, K. (2016). Bokens ärende. I S. Linde., & K. Svensson (Red.), *Förändringens entreprenörer och tröghetens agenter*. (2 uppl.). s. 8–28. Liber AB.

Linköpings universitet. (2019). *Slutrapport – Utvärdering av barnahus*. Linköpings universitet. <https://barnafrid.se/kunskapsportal/wp-content/uploads/2022/01/slutrapport-utvardering-av-barnahus-2019-2.pdf>

Linköping universitet. (u.å.). *Våld mot barn*. Linköpings universitet.

<https://liu.se/forskning/barnafrid/vald-mot-barn>

Magnusson, M., Skoog, S., & Nelsson, A. (2022). *Barnfridsbrottet: Uppföljande enkät om Barnahusens arbete våren 2022*. Linköpings universitet.

<https://liu.se/forskning/barnafrid/barnfridsbrottet-enkat-barnahus>

Maskrosbarn. (u.å.). *Om våld*. Maskrosbarn. <https://maskrosbarn.org/fakta/om-vald/>

Motion 2017/18:3512. *Barn som utsätts för våld i hemmet*.

<https://data.riksdagen.se/fil/D1E827A5-4FB8-4009-B37E-26F79E6EA6AC>

Nationellt centrum för kvinnofrid./Uppsala universitet. (2023). *Våld i nära relationer*.

Uppsala universitet. <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/vald-i-nara-relationer/>

Oliver, C. (1991). Strategic Responses to Institutional Processes. *The Academy of Management Review*, 16(1), s. 145–179. <https://doi.org/10.2307/258610>

Ouchi, W. (2002). Vad är organisationer? I K. Holmblad Brunsson (Red.), *Organisationer* (s. 7–34). Studentlitteratur.

Operation Kvinnofrid. (u.å.). *Våld i nära relationer*. Operation Kvinnofrid. <https://www.operationkvinnofrid.se/stod-for-yrkesverksamma/vald-i-nara-relationer/>

Payne, M. (2021). *Modern Social Work Theory*. (Fifth edition). Macmillan Education.

Prop. 2020/21:170. *Barn som bevittnar brott*. <https://www.regeringen.se/495ba3/contentassets/4f62329712044d1680bbe1a61364d04c/barn-som-bevittnar-brott-prop.-202021170>

Røkenes, O. H., & Hanssen, P. (2012). *Bära eller brista. Kommunikation och relationer i arbetet med människor* (2 uppl.). Gleerups utbildning AB.

Sandberg, C. (7 september 2021). Drygt 720 barnfridsbrott anmälda med ny lag. *Fempers Nyheter*. <https://fempers.se/2021/2021-09-07/drygt-720-barnfridsbrott-anmalda-sedan-ny-lag-tradde-i-kraft/>

SFS 1962:700. *Brottsbalken*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/brottsbalk-1962700_sfs-1962-700

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering. (2020). *Utvärdering av metoder i hälso- och sjukvården och insatser i socialtjänsten: en metodbok*. Stockholm: Statens beredning för medicinsk och social utvärdering. <https://www.sbu.se/metodbok>

Socialstyrelsen. (2021). *Nya bestämmelser om förebyggande av våld i nära relationer och om barnfridsbrott*. Socialstyrelsen. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/meddelandeblad/2021-6-7504.pdf>

Socialstyrelsen. (2022). *Våld mot barn*. <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/vald-och-brott/vald-i-nara-relationer/vald-mot-barn/>

SOU 2016:19. *Barnkonventionen blir svensk lag: Betänkande av Barnrättighetsutredningen*.

https://www.regeringen.se/contentassets/7bcd0fe8815345aeb2ff0d9678896e11/barnkonventionen-blir-svensk-lag-sou-2016_19.pdf

SOU 2019:32. *Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord: Betänkande av utredningen om skydd för barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar och ansvar för uppmaning att begå självmord*.

<https://www.regeringen.se/4ada7e/contentassets/8ab4b9ab80784ad598d3259919130958/straffrattsligt-skydd-for-barn-som-bevittnar-brott-mellan-narstaende-samt-mot-uppmaning-och-annan-psykisk-paverkan-att-bega-sjalvmord-sou-2019-32.pdf>

Sveriges Kommuner och Regioner. (26 oktober 2021). *Barnfridsbrott*.

<https://skr.se/skr/integrationsocialomsorg/socialomsorg/barnochunga/barnochvald/barnfridsbrott.58604.html>

Sveriges Kommuner och Regioner. (2020). *Barn som upplever våld – Att stödja barn och bedöma föräldrars omsorgsförmåga*.

<https://skr.se/download/18.5627773817e39e979ef386c7/1642163972945/7585-908-8.pdf>

Torstensson, E. (26 juli 2022). Nästan 1 000 åtal om barnfridsbrott på ett år. *Sveriges Radio*. <https://sverigesradio.se/artikel/nara-1-000-atal-efter-ett-ar-med-lagen-om-barnfridsbrott>

Trost, J., & Hultåker, O. (2007). *Enkätboken*. Studentlitteratur.

United nations children's fund. (u.å.). *Barnkonventionen*. Unicef.

<https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten>

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Vetenskapsrådet.

https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Vetenskapsrådet.

https://www.vr.se/download/18.68c009f71769c7698a41df/1610103120390/Forskningsetiska_principer_VR_2002.p

Åklagarmyndigheten. (u.å.). *Barnahus*. Åklagarmyndigheten.

<https://www.aklagare.se/ordlista/b/barnahus/>

Öquist, O. (2018). *Systemteori i praktiken – konsten att lösa problem och nå resultat* (4 uppl.). Gothia kompetens.

Bilaga 1 – Informationsbrev

Förfrågan om att delta i en studie om skillnader i arbetet med barn som upplever våld före respektive efter att brottet *barnfridsbrott* lades till i brottsbalken.

Efter tillägget om barnfridsbrott i brottsbalken är våld mellan närstående som bevittnas av barn numera straffbart. Lagändringens konsekvenser är däremot till viss del utforskade.

Syftet med studien är därför att undersöka vad införandet av brottet barnfridsbrott inneburit för yrkesverksamma som i sitt arbete möter barn som upplever våld bland närstående, och om deras upplevelser och erfarenheter skiljer sig åt före respektive efter laginförandet.

Studien görs som examensarbete i socionomprogrammet vid Högskolan i Gävle och bygger på intervjuer med yrkesverksamma som både innan och efter lagändringen arbetat med barn som upplever våld.

Ambitionen är att datainsamlingen genomförs under v. 13 och/eller v. 14. Intervjuerna beräknas ta 40–60 minuter. Det är viktigt att intervjun sker i ostörd miljö, på en tid och plats som du bestämmer, eller digitalt via Zoom.

Intervjun kommer att spelas in och transkriberas för att underlätta analys. Den information som du lämnar kommer att behandlas säkert och förvaras så att ingen obehörig kommer att kunna ta del av den. Redovisningen av resultatet kommer att ske så att ingen individ eller arbetsplats kan identifieras.

När examensarbetet är godkänt kommer det att finnas i en databas vid Högskolan i Gävle. Inspelningarna och den transkriberade texten kommer att förstöras när examensarbetet är godkänt. Du kommer ha möjlighet att ta del av examensarbetet genom att få en kopia av arbetet. Deltagandet är frivilligt och du kan när som helst avbryta din medverkan utan närmare motivering.

Härmed tillfrågas du om medverkan i denna studie. Vid intresse av att delta i studien lämnas besked via mejl till någon av ansvariga studenter. Vi kommer i ett vändande mejl bekräfta er anmälan samt bifoga en samtyckesblankett.

Ansvariga för studien är studenterna Måns Olsson Hedin och Natalie Abbaszadeh Astaraei samt handledare Pär Grell. Har du frågor om studien är du välkommen att höra av dig till någon av oss!

Om du är missnöjd med hur dina personuppgifter behandlas vänder du dig i första hand till högskolans dataskyddsombud som nås på registrator@hig.se. Om du fortfarande inte är nöjd har du rätt att lämna in klagomål till Integritetsskyddsmyndigheten, som är en tillsynsmyndighet.

Måns Olsson Hedin
Student
xxx@gmail.com
07X – XXX XX XX

Natalie Abbaszadeh Astaraei
Student
xxx@icloud.com
07X – XXX XX XX

Pär Grell
Handledare,
Universitetslektor i socialt
arbete
xxx@hig.se

Bilaga 2 – Intervjufrågor

Inledande frågor

- Hur länge har du arbetat som...?
- Vad gör du i din yrkesroll?
- Vill du berätta lite allmänt om hur ditt arbete sett ut och förändrats över tid under din yrkesverksamma tid som...?
- Hur har synen på arbetet med barn som upplever våld förändrats under din yrkesverksamma tid?

Huvudsakliga frågor

- Föranleddes tillägget i lagen av information från chefer eller högre organisationsföreträdare?
  - Var det något ni pratade om?
  - Hur pratade man om det?
- Har tillägget i lagen inneburit några förändringar i verksamheten?
  - Även i relation till den egna yrkesrollen
- Har tillägget i lagen inneburit några förändringar mellan verksamheten och dess samverkanspartners i relation till hur samverkan fungerade innan?
- Fanns det några förväntningar kring vad tillägget av barnfridsbrottet skulle innebära för verksamheten? Iså fall vilka?
- Har det skett några arbetsrelaterade förändringar i arbetslaget efter tillägget av barnfridsbrott? Iså fall vilka?
- Finns det någon särskild arbetsgrupp eller likande som sköter om eller arbetar med barnfridsbrottsärenden?
- Vilka effekter av tillägget i lagen kan du se i ditt eget arbete?
- Hur uppfattar/ser du på dessa effekter?
- Hur hanteras barnfridsbrottsärenden i verksamheten?
- Hur uppfattar du att arbetsrelaterade förändringar i och med tillägget i lagen, påverkat fenomenet ”barn som upplever våld”?
- Ser du några möjliga förbättringar på hur barnfridsbrottet lättare skulle kunna tillämpas i praktiken, iså fall vilka?
  - Både utifrån den egna yrkesrollen samt utifrån era samverkanspartners
- Upplever du att allmänhetens medvetenhet kring barn som upplever våld har förändrats på något sätt efter barnfridsbrottet? Iså fall, på vilket sätt?
- Hur ser du på barnfridsbrottets framtida potential till att minska att barn upplever våld?
- Är det något vi hittills inte pratat om gällande barnfridsbrott och som du vill tillägga?

Bilaga 3 – Samtyckesblankett

Samtycke till att delta i studien

(Skrivs på och lämnas i samband med intervjun, alternativt skannas in och skickas till någon av ansvariga studenter via mejl.)

Jag har fått muntlig och skriftlig information om studien och har haft möjlighet att ställa frågor. Jag får behålla den skriftliga informationen.

- Jag samtycker till att delta i studien, *Införandet av barnfridsbrott – utmaningar och arbetspraxis för berörda yrkesgrupper*
- Jag samtycker till att uppgifter om mig behandlas på det sätt som beskrivs i informationsbrevet.

Plats och datum	Underskrift / namnförtydligande

Vid eventuella frågor, tveka inte på att kontakta någon av oss ansvariga!

Måns Olsson Hedin
Student
xxx@gmail.com
07X – XXX XX XX

Natalie Abbaszadeh Astarai
Student
xxx@icloud.com
07X – XXX XX XX